

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

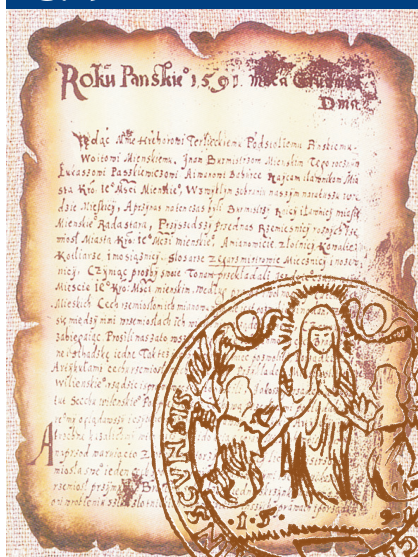
С. 6

С. 7

С. 9

С. 14

ГОРДАЯ ВЕЛІЧ ЕЎРАПЕЙСКАЙ СТАЛІЦЫ

*“Мой родны Мінск, пад небам жураўліным
Жыві, квітней пад зоркай залатой!..”*

12 верасня — Дзень горада

Фота Юрыя ІВАНОВА

■ Практична ўсе новыя аб’екты Кобрына знаходзяцца ў высокай ступені гатоўнасці. Гэта адзначыў Прэм’ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі, азнаёміўшыся з ходам падрыхтоўкі горада да святкавання Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу “Дажынкі-2009”.

■ Напярэдадні свята работы вядуцца і ва ўсіх ўстановах культуры горада. Сярод самых маштабных праектаў — рэканструкцыя Дома культуры.

— 15 верасня будаўнікі ўжо павінны пакінуць гэты аб’ект, — распавяла карэспандэнту “К” начальнік аддзела культуры Кобрынскага райвыканкама Надзея Жук. — Фактычна, мы атрыма-

Падарункі для Кобрына

“Для нас важна, каб з першага дня ўводу новых аб’ектаў у эксплуатацыю яны пачалі працаваць, прадастаўляць паслугі насельніцтву і прыносіць аддачу”, — падкрэсліў Прэм’ер-міністр.

Планам падрыхтоўкі Кобрына да святкавання Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу “Дажынкі-2009” прадугледжана выкананне работ па будаўніцтве, рамонце і мадэрнізацыі будынкаў, збудаванняў інжынерных сетак, вуліц і дарог, добраўпарадкаванні тэрыторый больш як на 400 аб’ектах.

Удзельнікаў “Дажынак-2009” старажытны Кобрын сустрэне істотна змененым. Упершыню ў раённым цэнтры з’явіўся такі вялікі камплект новых аб’ектаў. У час падрыхтоўкі горада да прыёму высокіх гасцей новае аблічча набылі цэнтр горада, набярэжная ракі Мухавец. У бягучым годзе тут адрамантавана каля 200 жылых дамоў, пракладзены дзесяткі кіламетраў новых камунікацый і асфальтавага пакрыцця, пабудаваны цэлы шэраг новых спартыўных і культурных аб’ектаў, у ліку якіх — Лядовая арэна, фізкультурна-аздараўленчы комплекс з аквапаркам, летні амфітэатр. Вялікая ўвага нададзена таксама пытаннем добраўпарадкавання дваровых тэрыторый.

Паводле паведамлення БелТА

ем новы Дом культуры.

Ранейшы “агмень хараства” не мог напоўніць задаволіць патрэбы даволі вялікага горада. Але ўжо цяпер кобрынцы займаюць глядзельную залу на 650 месцаў (раней было толькі 400), утульную пляцоўку для камерных імпрэз, сучасны дыскатэчны танцпол, пакой для гурткоў з належаў абсталяваннем.

А ў цёплую пару буйныя імпрэзы ў Кобрыне будуць ладзіцца ў збудаваным напярэдадні “Дажынак” летнім амфітэатры, разлічаным на 2 тысячы месцаў. Архітэктурнае вырашэнне гэтага аб’екта ўлічвала хібы, дапушчаныя пры будаўніцтве некаторых яго аналагаў у іншых гарадах. Да прыкладу, не кожны летні амфітэатр мае грымеркі, але ў кобрынскім яны будуць на высокім узроўні.

“Пераўвасобіцца” неўзабаве і гарадскі кінатэатр, на рэканструкцыю якога спатрэбілася каля мільярда рублёў. А дзятва атрымае шыкоўны падарунак у выглядзе гульнёвага комплексу, які напярэдадні свята павінен адкрыцца ў кобрынскім парку культуры і адпачынку.

— Пераканана, што гэтыя аб’екты будуць выкарыстоўвацца напоўніцу, — адзначыла Надзея Жук. — Бо горад сапраўды адчуваў у іх вялікую патрэбу.

I.C.

15 верасня — Дзень бібліятэк

Паважаныя сябры!

Неад’емнай і важнейшай часткай нацыянальнай культуры, вышыні якой бяруць свой пачатак ад першай друкаванай кнігі Францыска Скарыны, нястомнай працы яго паслядоўнікаў — Сымона Буднага, Васіля Цяпінскага і іншых слаўных асветнікаў беларускага народа, з’яўляюцца бібліятэкі. Менавіта яны па праве лічацца існымі скарбніцамі культуры, крыніцамі ведаў, духоўнасці на розных этапах айчыннай гісторыі: так было і ў самым пачатку другога тысячагоддзя, калі заснавалі бібліятэку Полацкага Сафійскага сабора; так прад’южылася ў перыяд развіцця бібліятэчнай справы ў часы Вялікага княства Літоўскага, дзе сродкамі друкаванага слова ўмацоўвалася родная мова; так адбываецца і сёння, але яшчэ ў больш значнай ступені.

Сёння бібліятэкі з’яўляюцца шматфункцыянальнымі ўстановамі культуры, інфармацыйнымі, сацыякультурнымі і асветніцкімі цэнтрамі, якія ў адпаведнасці з патрабаваннямі часу і запамтам розных сацыяльных слаёў насельніцтва шырока і актыўна ўкараняюць у сваю дзейнасць найноўшыя інфармацыйныя тэхналогіі. Амаль 9300 публічных і спецыяльных бібліятэк краіны з агульным фондам звыш 200 мільёнаў экзэмпляраў — ад самай маленькай аддаленай вёсачкі да Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, якая ўяўляе з сябе новы тып бібліятэк будучыні, — здзяйсняюць інфармацыйнае забеспячэнне ўсяго грамадства, а гэта зна-

чыць — галіну стратэгічных нацыянальных інтарэсаў дзяржавы. Адукаваны народ, пакаленні, выхаваныя на каштоўнасцях роднай і сусветнай культуры і ўсведамляючыя каштоўнасць ведаў, — гарантыя будучыні дзяржавы.

Сёння асабліва значным з’яўляецца ўплыў бібліятэк на працэс фарміравання светапогляду маладога пакалення нашых суайчыннікаў, для якога бібліятэкі пакліканы стаць жыватворнай крыніцай інфармацыі, імпульсам для асабістага і прафесійнага развіцця, аддавага служэння сваёй Айчыне. Таму з’яўленне Дня бібліятэк на старонках дзяржаўнага календара — прызнанне на самым высокім узроўні значнасці бібліятэк для беларускага грамадства і даніна павагі працы бібліятэчных работнікаў і ўсіх, хто працуе на развіццё бібліятэчнай справы, займаецца літаратурнай творчасцю і выдавецкай дзейнасцю, для каго кніга — неад’емная частка жыцця.

Словы ўдзячнасці супрацоўнікам бібліятэк за адданасць высокароднай справе! Упэўнены, што беларускія бібліятэкі і іх супрацоўнікі будуць працягваць свой шлях наперад, імкнучыся да таго, каб кожная з бібліятэк Беларусі знаходзілася ў авангардзе бібліятэк свету, садзейнічаючы інтэлектуальнаму і духоўнаму росквіту грамадства, служыла ідэалам даброты, міру, гуманізму і асветы.

Моцнага здароўя, поспехаў у працы, асабістага шчасця і дабрабыту!

**Міністр культуры Рэспублікі Беларусь
Павел ЛАТУШКА**

Паважаныя работнікі бібліятэк!

Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў — членаў Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе і ад сябе асабіста шчыра віншую вас з прафесійным святам — Днём бібліятэк!

Здаўна на вас ляжыць пачэсны і высокі абавязак захоўваць духоўнасць нацыянальнай гісторыі і культуры, садзейнічаць рэалізацыі галоўных рэсурсаў чалавека — яго інтэлекту, ведаў, маральных каштоўнасцей. Дзякуючы вашай працы, бібліятэкі з’яўляюцца адным з дзейных інструментаў развіцця нашага грамадства, сцвярдзення ідэй гуманізму.

Ад усёй душы жадаем вам далейшых поспехаў у выкананні вашай высакароднай місіі, моцнага здароўя, аптымізму, шчасця і даброты.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ, старшыня Камісіі

У Мінску стала ўжо добрай традыцыяй у другую суботу верасня адзначаць Дзень горада. Да гэтай падзеі, вядома ж, грунтоўна падрыхтаваліся сталічныя культурасветработнікі. Невыпадкова жыхары і госці Мінска з нецярплівасцю чакаюць незабыўных дзей на пляцоўках горада. Пра гэта сведчыць нават ужо тое, што пад час майго знаходжання ў прыёмнай начальніка ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Уладзіміра КАРАЧЭЎСКАГА тэлефон сакратара літаральна разрываўся: многія цікавіліся, як жа атрымаць запрашальны білет на адно з разрэкламаваных мерапрыемстваў — конкурс “Міс Мінск-2009”. Але не толькі гэтае мерапрыемства прыцягне ўвагу ўдзельнікаў свята, перакананы Уладзімір Міхайлавіч.

Уладзімір КАРАЧЭЎСКІ, начальнік упраўлення культуры Мінгарвыканкама:

“Мы прыдумалі слоган свята!”

— Святочныя падзеі, прысвечаныя Дню горада, распачаліся ўжо за тыдзень да вызначанай даты. Яны ўключалі разнастайныя культурна-спартыўныя мерапрыемствы практычна ва ўсіх раёнах Мінска: гэта і выстаўкі, і канцэрты, нельга не адзначыць і адкрыццё новых сацыякультурных аб’ектаў, што стала ўжо добрай традыцыяй. Гэтымі днямі першых наведвальнікаў прыняла гарадская бібліятэка па вуліцы Яна Чачота. Немалаважнай падзеяй таксама стала ўрачыстая дзея з нагоды заканчэння рэканструкцыі Новага драматычнага тэатра, убачыць спектаклі якога можна будзе літаральна праз месяц. Цяпер жа супрацоўнікі ўстановы асвойваюць сучасную апаратуру. Трэба сказаць, што акцёрская трупка была захавана, але праведзены і эксперымент па прыцягненні выпускнікоў цэлага курса Беларускай акадэміі музыкі ў шэрагі творчага калектыву. Да таго ж, на тэрыторыі ўстановы ў новых умовах з’явіцца першая тэатральная школа, што дазволіць моладзі вучыцца ў прафесіяналаў, а таксама іграць з імі на адной сцэне. І самае галоўнае — з’явіцца магчымасць для эксперыменту. На першых пастаноўках тэатра чакаем аншлаг!

— Уладзімір Міхайлавіч, а ў чым адметнасць сёлетняга Свята горада? Ці была распрацавана яго новая канцэпцыя?

— Скразной лініяй праз урачыстасці пройдудуць тры тэмы: гісторыя і сучаснасць сталіцы, Год роднай зямлі, 65-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У той жа час, сёлета распрацаваны цэласныя творчыя праграмы. Мы пастараліся, каб свята было цікавым для рознай аўдыторыі.

Акрэсліў толькі некаторыя мерапрыемствы. Да прыкладу, стала традыцыйнай выстаўка дасягненняў прамысловасці каля Нацыянальнай бібліятэкі. Там таксама адбудзецца вялікі галаканцэрт з удзелам лепшых выканаўцаў, пераможцаў фестывалю “Сусор’е”, — ад дзіцячых да ветэранскіх калектываў. Каля

Палаца спорту разгорнецца імправізаваны “Горад майстроў” і пройдзе Свята мёду, а таксама адбудзецца канцэрт фальклорных калектываў. На нядаўна адкрытай пляцоўцы амфітэатра каля Палаца спорту вялікую творчую праграму пабачаць самыя маленькія: там выступяць дзіцячыя калектывы, клоуны, касцюміраваныя персанажы. Для юных глядачоў падрыхтавана надзвычай цікавая праграма каля музея Заіра Азгура, дзе прадэманструе сваё майстэрства школа мастацтваў, адбудуцца пленэр, выстаўка.

Будзе нададзена ўвага і нашай моладзі. Так, у іх распараджэнне на дзень прыойдзе пляцоўка каля Палаца культуры чыгуначнікаў: яны змогуць паўдзельнічаць у разнастайных незвычайных спаборніцтвах, праявіць сваю кемлівасць у выступленнях KB3.

Наша задача — не толькі забавіць, але і выходзіць удзельнікаў святочных мерапрыемстваў праз дэманстрацыю лепшых узораў айчыннай і сусветнай культуры, што не павінна пакінуць абываком нават людзей, далёкіх ад мастацтва.

— Сапраўды, бачны рацыянальны падыход да святочных мерапрыемстваў. А ці ўлічваецца досвед іншых еўрапейскіх гарадоў у плане арганізацыі вулічных фестывалю, канцэртаў?

— Бясспрэчна. У нас ёсць і гарады-пабрацімы, з якімі актыўна супрацоўнічаем у сферы культуры. Ажыццяўляюцца і ўзаемавыгадныя стажыроўкі з рознымі краінамі, бо мінчанам таксама ёсць што паказаць.

Але галоўнае, што ва ўпраўленне культуры прыходзяць людзі з разнастайнымі праектамі, напрацоўкамі. І надзвычай важна дапамагчы ім уважліва і адказна. Але галоўнае, што ва ўпраўленне культуры прыходзяць людзі з разнастайнымі праектамі, напрацоўкамі. І надзвычай важна дапамагчы ім уважліва і адказна. Але галоўнае, што ва ўпраўленне культуры прыходзяць людзі з разнастайнымі праектамі, напрацоўкамі. І надзвычай важна дапамагчы ім уважліва і адказна.

Важна тое, што кіраўнікі больш актыўна пачынаюць шукаць шляхі павышэння прывабнасці сваіх устаноў культуры. Ды і нельга не адзначыць многіх выпускнікоў-менеджэраў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў — гэта перспектывы рэзерв кадры.

— Дарэчы, а якая роля ў святочным афармленні горада ўпраўлення культуры гарвыканкама?

— Непасрэдна функцыю афармлення сталіцы ажыццяўляе прадпрыемства “Мінск-рэклама”. Мы ж, у сваю чаргу, прапагандуем свае ідэі. Так, сёлета прыдумалі слоган свята: “Мой родны Мінск, ты — сэрца Беларусі!”, а ўжо дызайнеры муслілі развіць гэтую тэму ў сваіх работах.

**Кастусь АНТАНОВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА**

40-годдзе мулявінскіх традыцый

Беларускі дзяржаўны ансамбль “Песняры” адзначыў днямі 40-годдзе. Павіншаваць калектыв з юбілеем прыехалі міністр культуры краіны Павел Латушка і яго першы намеснік Уладзімір Рылатка.

— Як амаатар, — прызнаўся міністр, — я добра ведаю калектыв з дзяцінства. “Песняры” адразу ўвайшлі ў мае сэрца і душу, як і для большасці нашых суграмадзян. Гэта — калектыв-легенда, без якога ўявіць беларускую нацыянальную культуру немагчыма. Таму ў гэты дзень я хацеў бы ўспомніць Уладзіміра Мулявіна і ўсіх, хто працаваў дзеля славы “Песняроў” і нашага мастацтва, — і падзякаваць ім. Як міністр культуры разумею, што роля “Песняроў” і сёння павінна быць вельмі важнай. Вельмі ўсцешыўся, калі меў магчымасць бачыць нядаўняе выступленне ў Канцэртнай зале “Мінск”, дзе вы паказвалі новы альбом “Вольнаму воля”. Я вельмі рады, што нараджаюцца новыя альбомы, што вы захоўваеце менавіта мулявінскія традыцыі і ідэяе далей, што з’яўляюцца новыя артысты — гэта таксама знакавы момант для калектыву. Ведаю, вы цяпер працуеце над новым праектам на вершы Янкі Купалы, плануеце “экспартныя” праграмы ў Расійскую Федэрацыю і іншыя краіны свету. Як дыпламат неаднойчы быў сведкам, калі людзі на вашых канцэртах па 15 — 20 хвілін віталі калектыв авачыямі. Таму вельмі важна, каб “Песняры” і надалей як мага часцей выязджалі за межы краіны, прадстаўляючы на высокім узроўні нашу культуру. Міністэрства культуры будзе гэта ўсяляк падтрымліваць.

З нагоды юбілею ганаровымі граматамі Міністэрства культуры былі ўзнагароджаны касцюмер калектыву Алена Прахіна і музычны кіраўнік Раман Козыраў.

**Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымку: Павел Латушка ў студыі “Песняроў”.
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Намінанты вызначаны

Як паведамляе БелТА, Экспертны савет па прысуджэнні прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2009 — 2010 гады канчаткова вызначыў намінантаў на гэтую прэмію.

На ўзнагароду намінараваны народны мастак Беларусі Леанід

Шчамялёў — за серыю твораў “Палітра майго часу”; стваральнікі помніка Янку Купалу ў Маскве — архітэктар Юрый Грыгор’еў і скульптары Леў і Сяргей Гумілеўскія — і помніка Аляксандру Пушкіну ў Мінску — архітэктар Юрый Грыгор’еў, скульптары Юрый і Рыгор Арэхава; народныя мастакі СССР

Сяргей і Аляксей Ткачовы — за цыкл жывапісных карцін “Родная зямля” .

Цяпер рашэнне Экспертнага савета перададзена ў Савет Міністраў Саюзнай дзяржавы, а потым — на зацвярджэнне Вышэйшым Дзяржсаветам Саюзнай дзяржавы.

Уручэнне прэміі адбудзецца ў 2010 годзе на цырымоніі ўрачыстага адкрыцця XIX Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”.

Наш “Залаты Фаліянт”

У час урачыстасцей Дня беларускага пісьменства ў Смаргоні адбылася цырымонія ўзнагароджання пераможцаў Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі-2009”. Сярод выдавецтваў, уганараваных “Залатым Фаліянтам” і дыпламамі, — і наша Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Культура і мастацтва”.

Кнігі Н.Шаранговіч “Мікола Селяшчук. Смутку светлы струмень”, Л.Грамыка “Барыс Герлаван” і Б.Крэпака “Час і прастора Леаніда Шчамялёва” перамаглі ў намінацыі “Лепшае выданне па выяўленчым мастацтве”.

Перад вамі, паважаныя чытачы, гэтыя альбомы і пачэсныя ўзнагароды.

Рэкорды — на “Лістападзе”

Плануецца, што фільмам адкрыцця Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” стане стужка расійскага рэжысёра Паўла Лунгіна “Цар”, у якой сваю апошнюю ролю на экране сыграў народны артыст СССР Алег Янкоўскі. Вызначыліся арганізатары і са старшынёй міжнароднага журы: самы галоўны на “Лістападзе” конкурс — ігравога кіно, — як плануецца, узначаліць вядомы рэжысёр Павел Чухрай, чые стужкі неаднойчы былі адзначаны на фестывалі ў беларускай сталіцы.

“Падрыхтоўка да XVI Мінскага міжнароднага кінафестывалю выходзіць на фінішную прамую”, — паведаміла карэспандэнту “К” дырэктар кінафоруму Аляксандра Захарэвіч. Па словах кіраўніка фестывальнай дырэкцыі, будучая падзея абяцае быць больш цікавай і вялікай па маштабах за папярэднія. З 14 па 21 лістапада мінчан і гасцей сталіцы нашай краіны чакае сапраўднае свята кіно. Значна пашырыцца пазаконкурсная частка праграмы: кінаманам будуць прапанаваны падборкі твораў лепшых рэжысёраў і кінашкол з усяго свету.

На дадзены момант канчатковая праграма кінапаказаў яшчэ не зацверджана. Але можна ўжо сказаць, што “Лістапад-2009” абяцае быць рэкордным па колькасці стужак і краін-удзельніц. У адборачную камісію беларускага фестывалю ўжо дасла-

на 226 ігравых, дакументальных і анімацыйных стужак з 46 краін свету! Акрамя асноўных конкурсных праграм з’явяцца дадатковыя: “Паралелі”, “Кінамэтры”, “Нацыянальныя вобразы свету” і г. д. У межах “Лістапада-2009” пройдуць рэтраспектывы лепшых стужак Кшыштафа Занусі і Кіры Муратавай. Дарэчы, самі рэжысёры абяцалі наведваць Беларусь. Паказы ж стужак Занусі і яго сустрэчы з гледачамі плануюцца не толькі ў сталіцы, але і ў Гомелі і Гродне.

Не абмінуць беларускую сталіцу і іншыя вядомыя ў кінамастацтве асобы. Плануецца, што будуць арганізаваны сустрэчы і майстар-класы з Алегам Табаковым, Аляксандрам Адабаш’янам, Аляксандрам Міндадзэ, Мікалаем Хамерыкі, Арменам Мядзведзевым, Пітэрам Сімам і іншымі майстрамі кінацеха. Канцэрты і творчыя вечары форуму пройдуць з удзелам Таццяны Даронінай, Лідзіі Федасевай-Шукшыной, Васілія Ланавога, Ніны Русланавай, Ірыны Разанавай, Багдана Ступкі, Сяргея Гармаша, Іі Нінідзэ і іншых акцёраў.

Пад час “Лістапада-2009” наладзяць таксама прэзентацыі расійскага кінафестывалю “Кінашок”, беларускіх — “Кінагрань” і “Анімаёўка”, нямецкага — “Шлінгель” з паказам лепшых стужак — удзельніц гэтых форумў. Упершыню ў Мінску адбудзецца прэзентацыя кінашкол, а таксама пройдуць “круглыя сталы” на актуальныя для сучаснага працэсу ў галіне тэмы.

Як падкрэсліла дырэктар “Лістапада”, галоўны прынцып мінскага свята кіно — нязменны: яно застанецца так званым “фестывалем фестывалёў”.

Плануецца таксама, што беларускім удзельнікам конкурснай праграмы стане стужка Рэнаты Грыцковай “Інсайт”.

С.А.

Магілёўшчына — у прадчуванні свята: літаральна праз два тыдні распачнецца XI Міжнародны фестываль “Залаты шлягер у Магілёве-2009”.

8 верасня адбылася прэс-канферэнцыя з удзелам арганізатараў мерапрыемства і артыстаў беларускай эстрады. Эканамічныя цяжкасці, як запэўнілі журналістаў ініцыятары мерапрыемства, не перашкодзяць гледачам атрымліваць асалоду ад рэтра-шлягераў. Як паведаміў намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валерый Малашка, усе асноўныя фінансавыя праблемы ўжо вырашаны. Распавёў ён і аб прычынах пераносу часу правядзення “Залатога шлягера” з лістапада на кастрычнік: “Цяплейшы час дазволіць задзейнічаць адкрытыя канцэртныя пляцоўкі, і мастацтва зможа “выйсці” на вуліцы горада”.

Мастацкі кіраўнік фестывалю Андрэй Каліна адзначыў павышаную цікавасць да конкурсаў і вялікую колькасць заявак на ўдзел у іх, а таксама запэўніў у справядлівым су-

Рэтра-“лікбез”

дзействе, зрукай якога, на яго думку, з’яўляецца інтэрнацыянальны склад журы. Аб унёску “Залатога шлягера” ў захаванне песеннай традыцыі былога Савецкага Саюза і перадачы творчай эстафеты малодму пакаленню казалі ўсе. Аднак Нэлі Багуслаўская падзялілася сваім меркаваннем аб тым, што моладзь не вельмі добра застойвае гэтую практыку і не ведае легендарных артыстаў. Сумесна нарадзілася жартоўная ідэя аб правядзенні лікбезаў на гэтую тэму ў рамках фэсту. А, зрэшты, чаму б і не?

Лізавета БЯЦКО,
студэнтка 2 курса
Інстытута журналістыкі БДУ

Па слядах выступлення “Культуры”

У № 23 “Культуры” за 2009 год пад рубрыкай “Родная зямля: час крэатыву” быў надрукаваны артыкул “Чаму ў школе нельга грукаць дзвярыма?”. Гаворка ў матэрыяле вялася пра Вілейскую дзіцячую школу мастацтваў. Адзін з будынкаў школы

Першыя вынікі

па вуліцы Маркава, 32 знаходзіўся ў аварыйным стане, але, нягледзячы на гэта, у ім праводзіліся заняткі. Іншы будынак ДШМ, па вуліцы Вадап’янава, рамантаваўся, але на працяг рамонтных работ на той момант не хапала грошай.

Артыкул быў накіраваны на рэагаванне. Вось што адказаў “К” начальнік упраўлення культуры Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Анатоль Акушэвіч:

“Ваш зварот быў разгледжаны ўпраўленнем культуры сумесна з Вілейскім раённым выканаўчым камітэтам з выездам на месца. Па сутнасці справы паведамляем наступнае.

Праблемы Вілейскай дзіцячай школы мастацтваў знаходзяцца на пастаянным кантролі ва ўпраўленні культуры аблвыканкама. Будынак па вул. Вадап’янава, д. 29 перададзены ў распараджэнне школы мастацтваў у жніўні 2008 года. На сёння на бягучы рамонт будынка выкарыстана 171,2 млн. рублёў. У адрамантаваных памяшканнях праводзяцца заняткі з навучэнцамі. У трэцім і чацвёртым кварталах 2009 года запланавана асваенне 170 млн. рублёў, прадугледжаных бюджэтам на цякучы рамонт.

Будынак, размешчаны па вул. Маркава, д. 32, у цяперашні час не эксплуатаецца. Адрэзалу культуры райвыканкама ўстаноўлены тэрмін для вывазу матэрыяльных каштоўнасцей і музычных інструментаў.

Згодна з распараджэннем Вілейскага райвыканкама ад 27 жніўня 2009 года № 358-р паміж адрэзалам культуры і адрэзалам адукацыі раёна заключана дамова аб часовым бязвыплатным карыстанні навучальнымі класамі ДУА “Вілейская гімназія № 2” для правядзення заняткаў з вучнямі школы мастацтваў. У цяперашні час кіраўнікамі устаноў узгоднены рэжым і расклад працы”.

Страта

ІВАНОЎ Леанід Леанідавіч

Беларускае музычнае мастацтва панесла цяжкую страту: 1 верасня 2009 года на 69-м годзе пайшоў з жыцця Леанід Леанідавіч ІВАНОЎ — славыты беларускі музыкант і педагог, народны артыст Беларусі.

Л.Л. Іваноў у 1964 г. скончыў Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю імя А.В. Луначарскага. Прафесіяналізм, патрабавальнасць, прынцыповасць, творчы падыход да любімай справы і вялікая працаздольнасць з’явіліся падставамі для прызначэння Л.Л. Іванова ў 1966 годзе намеснікам дырэктара, а з 1973 года па 1998 год — дырэктарам Магілёўскага музычнага вучылішча імя М.А. Рымскага-Корсакава. За дваццаць пяць гадоў працы Л.Л. Іванова на пасадзе дырэктара Магілёўскага музычнае вучылішча імя М.А. Рымскага-Корсакава стала адным з вядучых музычных вучылішчаў у Беларусі. Тут было падрыхтавана звыш чатырох тысяч маладых спецыялістаў, якія пасляхова працуюць у рэспубліцы і за яе межамі.

З 1998 года Л.Л. Іваноў працаваў у Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі на пасадзе дэкана філіяла ўстановы адукацыі — педагагічнага факультэта ў г. Магілёве. У класе Л.Л. Іванова вучыліся вядомыя ў нашай рэспубліцы прадстаўнікі беларускага музычнага мастацтва: галоўны дырыжор Дзяржаўнага камернага аркестра Рэспублікі Беларусь П.Вандзілоўскі, галоўны дырыжор Канцэртнага аркестра “Няміга” Дзяржаўнай установы “Мінскканцэрт”

А.Сасноўскі. Вучнямі Л.Л. Іванова з’яўляюцца народная артыстка Беларусі С.Лясун, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь В.Купрыяненка, заслужаны дзеяч мастацтваў Расійскай Федэрацыі В.Акуловіч.

На базе філіяла ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі” педагагічнага факультэта ў г. Магілёве Л.Л. Іваноў стварыў студэнцкі аркестр народных інструментаў. Гэты аркестр стаў прафесійным калектывам Магілёўскай абласной філармоніі (1998 г.) і годна прадстаўляў мастацтва Беларусі на фестывалях прафесійных аркестраў у Ліпецку (2004 г.) і Екацерынбургу (2005 г.). У 2005 годзе па запрашэнні кіраўніцтва Нацыянальнага аркестра рускіх народных інструментаў Расіі імя М.Осіпава Л.Л. Іваноў двойчы выступіў у якасці дырыжора гэтага славутага калектыву ў канцэртнай зале імя П.І. Чайкоўскага (г. Масква).

У суправаджэнні аркестра пад кіраўніцтвам Л.Л. Іванова выступалі знакамітыя спевакі і музыканты: народныя артысты СССР Б.Штокалаў, В.Нарэйка, З.Саткілава, Ю.Багацікаў; народныя артысты Расіі С.Захараў, А.Стрэльчанка, Л.Сенчына, У.Трошын, А.Цыганкоў; народны артыст Малдовы К.Масковіч. У чэрвені 2001 года аркестр атрымаў падзячны ліст Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Шматгадовая плённая педагагічная і музычна-асветніцкая дзейнасць, значны асабісты ўклад у айчынную культуру надалі Л.Л. Іванову высокі прафесійны аўтарытэт, паставілі ў шэраг вядучых дзеячаў музычнага мастацтва Беларусі.

Светлае імя Леаніда Леанідавіча Іванова назаўсёды застанецца ў летапісе айчыннага мастацтва, у сэрцах яго родных і блізкіх, калег па працы, шматлікіх сяброў і вучняў.

П.П. ЛАТУШКА, П.М. РУДНІК, У.П. РЫЛАТКА, А.Ф. РАШЧУПКІН, Р.Б. СМОЛЁСКІ, Б.У. СВЯТЛОЎ, М.А. КАЗІНЕЦ, М.П. ДРЫНЕЎСКІ, Ю.М. ГІЛЬДЗЮК, А.В. ГАРБАР, А.А. СІНКАВЕЦ, В.У. БУДКЕВІЧ, С.І. КАФАНАЎ, Б.У. НІЧКОЎ

Падковы па бетоне не цокаюць?

Пасяджэнню Рады папярэднічала своеасаблівая экскурсія па замку. Зайшоўшы ва ўнутраны дворык, члены Рады не пабачылі шклянны “казы-рок”, уволю “абсмактаны” нядобразычліўцамі. Па словах дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Уладзіміра Пракапцова, навес знялі літаральна за дзень-два да вызначанай даты пасяджэння. Бетонная ж лесвіца насупраць яго засталася. Вядома, нікуды не падзелася і агароджа, што атачае замкавы комплекс. Рабочыя працягвалі выкладаць плітку на прылеглай тэрыторыі.

Усё гэта выклікала ў прысутных, мякка кажучы, супярэчлівую рэакцыю.

Архітэктар Дзмітрый Бубноўскі з’яўляецца навуковым кіраўніком рэстаўрацыі замка з 1986 года, адначасова ён і галоўны архітэктар на гэтым аб’екце. Цяжка не пагадзіцца са старшынёй Рады, намеснікам міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімірам Грыдзюшчам: унёсак — важкі і несумненны. Аднак пад час пасяджэння Бубноўскі пачуў нямала крытыкі з боку прафесіяналаў. Сярод іх — галоўны архітэктар Мінска Віктар Нікіцін і доктар архітэктуры Армен Сардараў.

Што ж не падабаецца прафесіяналам у Мірскім замку? Пагутарыў-

Мірскі замак: работа над памылкамі

Шыбуючы да Мірскага замка па ахайненькай плітачцы, якая нічым не адрозніваецца ад той, што ляжыць на вуліцах нашых гарадоў, міжволі адзначаеш: рэстаўрацыя імкліва рухаецца наперад. Але ж яе сляды занадта відавочныя. Даведаўшыся пра тое, што ў Мірскім замку пройдзе выязное пасяджэнне Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, можна было адразу спрагназаваць асноўную тэму гутаркі. Зусім не здзівіла і тое, што непасрэдна ўдзел у ёй узяў міністр культуры краіны Павел Латушка.

шы на гэты конт з Арменам Сардаравым, высветліў: літаральна тое ж самае, што і многім шараговым турыстам.

— Агароджа сюды абсалютна не пасуе, — распавёў архітэктар карэспандэнту “К”. — Пра ружовы колер ніш я сваё меркаванне выказаў ужо неаднойчы. Вядома, што ў даўніну зазвычай выкарыстоўваліся светлашэрыя фарбы, і цэгле яны пасавалі куды больш. А вось звярніце ўвагу на гэтую сцяжынку, што вядзе да замка: яна зроблена з сенажных блокаў і таксама не да месца. Але мянчае “хіт-парад недарэчнасцей”, вядома, прыбіральня, якая літаральна “сустракае” турыстаў, забяспечваючы ім адпаведныя першыя ўражанні. Чаму яна пагэтуль не перанесена ў куды больш прыдатнае месца — скажам, на стаянку, што наўзбоч ад замка?

Здавалася б, гутарка вядзецца адно пра дробныя дэталі: “казы-рок”, плітка, колер фарбы... Але ў сукупнасці яны могуць змяніць уражанне ад аб’екта.

— Прыязджаючы сюды, чалавек павінен нібы акунуцца ў той час, калі быў створаны помнік, — працягвае свае развагі Армен Сардараў, — пачуць у сваім уяўленні тупат коней і грукат даспехаў. Навадзел нівеліруе гэты эфект пранікнення ў сярэднявечча. І таму мы павінны змяніць сам падыход да помніка, узняць эстэтычны ўзровень рэстаўрацыі.

Дыялектыка рэстаўрацыі

Зрэшты, казаць пра нематываванасць “непапулярных” архітэктурных рашэнняў у Мірскім замку не выпадае: Дзмітрый Бубноўскі можа аргументавана патлумачыць кожны свой крок.

У XVI стагоддзі ніякія сцяжынкi з пліткі да замка, вядома, не вялі. Наадварот, у інтарэсах яго гаспадароў

было зрабіць падыходы як мага менш даступнымі, прымусіўшы коней варожага войска гразнуць у балоце. Ад пачатку замак быў фартыфікацыйным збудаваннем, а зусім не папулярным тураб’ектам. Але сёння да яго імкнуча тысячы наведвальнікаў — у тым ліку і на высокіх абцасах.

Калі ўзяць пад увагу гэты відавочны аспект, меркаванне навуковага кіраўніка аб’екта адносна таго, што на дарозе да замка павінна быць цвёрдае пакрыццё, ужо не выглядае сучаснай недарэчнасцю. Што да выкарыстання сучасных матэрыялаў... Як нагадаў прысутным начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігар Чарняўскі, сусветная практыка ў галіне рэстаўрацыі часам гэта нават заахвочвае. Маюцца на ўвазе тыя выпадкі, калі ў аб’ект уносіцца новы элемент, звязаны з яго новым функцыянальным выкарыс-

таннем. Наадварот, “імітаваць даўніну” сярод рэстаўратараў лічыцца, мякка кажучы, маветонам.

Гэта тычыцца і бадай самай спрэчнай часткі комплексу — палаца, дзе мае размясціцца міжнародны культурна-адукацыйны цэнтр. Яго інтэр’еры і мэбляроўка — за выключэннем хіба скляпенняў — нават і не прыпадабняюцца да колішніх.

На паверку гэта выглядае недарэчнасцю, але... Ці маюць рацыю прыхільнікі супрацьлеглай пазіцыі, якія настойваюць на максімальным аднаўленні інтэр’ераў замка, хаця б нават па прынцыпе аналогіі?

Зрэшты, інтэр’еры колішніх пакояў Святаполк-Мірскіх да сёння не захаваліся. Таму аднаўленне “па максіму” яшчэ і з гэтай прычыны выглядае складаным.

Супастаўляючы падыходы, разумееш усю складанасць рэстаўрацыі як працэсу дыялектычнага: з аднаго боку, трэба нібы закансерваваць час

стварэння помніка, а з іншага — улічваць, што час усё ж змяніўся. Замак павінен быць непрыступным, а тураб’ект — агульнадаступным.

Але ўсё гэта не адмяняе відавочнай ісціны: любы навадзел павінен выглядаць эстэтычна. І ні ў якім разе не адцягваць увагу ад асноўнай перліны комплексу. Як адзначыў пад час пасяджэння Рады старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў Антон Астаповіч, сёння Мірскі замак нібы губляецца ў аблямоўцы свайго добраўпарадкавання. З гэтай характарыстыкай пагадзіліся многія з прысутных.

Падчас пасяджэння Рады выявілася і яшчэ адна акалічнасць ходу рэстаўрацыі: адносіны паміж заказчыкам аб’екта — Нацыянальным мастацкім музеем — і яго навуковым

тараў, які атрымаў статус помніка прыроды рэспубліканскага значэння. І праблемы, якія яго тычацца, маюць, прынамсі, два вымярэнні.

Начальнік запаведнага аддзела Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Віталь Каранчук пад час пасяджэння казаў пра неабходнасць установаў інфармацыйных знакаў, якія знаёмілі б наведвальнікаў з рэжымам аховы парку.

— Калі б гэта было зроблена, мы сёння не мелі б тых фактаў парушэння рэжыму аховы і выкарыстання тэрыторыі парку. Пакуль гэтыя ўказальнікі не ўстаноўлены, парушальніка нават нельга прыцягнуць да адказнасці: у судзе ён лёгка здолее давесці, што пра асаблівы статус парку яму нічога не вядома.

Рэзюмэ міністр

— Бачу, што праблема — ёсць, — з гэтых слоў пачалося рэзюміруючае выступленне міністра культуры Паўла Латушкі.

На яго думку, сёння трэба не шукаць вінаватых, але выпрацоўваць канструктыўныя рашэнні, датычныя выпраўлення ўжо зробленых памылак і далейшага ходу рэстаўрацыі. Міністр падтрымаў прапанову, якую агучыў ці не кожны з прысутных: даручыць навуковае кіраванне рэстаўрацыяй Мірскага замка адмысловай рабочай групе, куды маглі б увайсці спецыялісты розных профіляў.

— Павінен канстатаваць, што адбылася сітуацыя аднаасобнага падыходу да вырашэння пытанняў, звязаных з рэканструкцыяй Мірскага замка, і гэта з’яўляецца непрымальным, асабліва для аб’ектаў такога маштабу, — адзначыў Павел Латушка. — Чакаю канкрэтных прапаноў, як узмацніць навуковае кіраванне гэтым аб’ектам.

Другая прапанова — узмацненне кантролю над гэтымі работамі з боку Навукова-метадычнай рады. Апошняя яе пасяджэнне, датычнае Мірскага замка, адбылося болей за два гады таму. Цяпер іх плануецца праводзіць не радзей, чым раз у некалькі месяцаў. Таксама, згодна з нарматывамі UNESCO, павінна быць створана Камісія па кіраванні гісторыка-культурнай каштоўнасцю.

— Хацеў бы асабліва падкрэсліць: катастрофы ніякай няма, — гэтымі словамі міністр завяршыў сваю прамову. — Ёсць пэўныя хібы, якія патрабуюць выпраўлення. І мы іх ліквідуем, калі нам удалася наладзіць метадыку кіравання работамі на гэтым аб’екце і дасягнуць належнай каардынацыі высілкаў заказчыка, навуковага кіраўніка і падрадчыка.

Аднаўленне Мірскага замка — самы маштабны рэстаўрацыйны праект у гісторыі Беларусі. Таму і зразумела, што без памылак было не абыйсціся. Але на памылках вучацца.

Ілля СВІРЫН,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Мір — Мінск
Фота аўтара і Юрыя ІВАНОВА

Ліпа з бярозай “не сябруе”

Праблемнай вобласцю з’яўляецца не толькі сам замак, але і прылеглы да яго парк плошчай у 27 гек-

**“Быць знаменитым — не-
красиво!” — сцвярджаў кла-
сік. Але ніхто не будзе ад-
маўляць: у XXI стагоддзі
быць знакамітым — абса-
лютна неабходна для поспе-
ху ў любой сферы, тым бо-
льш — у галіне культуры і
мастацтва. І гаворка — не
пра банальную рэкламу. Як
сцвярджаюць спецыялісты-
псіхолагі, звычайныя споса-
бы заявіць пра сябе ўжо не
гарантуюць грамадскай ці-
кавасці. Новыя тэхналогіі,
найперш у Інтэрнеце, выма-
гаюць іншых стратэгий і пад-
ыходаў.**

**“Культура” вырашыла зноў
даведацца, як розныя
айчынныя культурныя ўста-
новы прадстаўлены ў Сус-
ветным Павуцінні і ці
з’яўляюцца іх сайты арга-
нічнай часткай глабальнай
інфармацыйнай прасторы.**

Не шукай ты мяне...

Для большасці карыстальнікаў Інтэрнета сеанс атрымання патрэбнай інфармацыі пачынаецца з пошукавых рэсурсаў. Самы папулярны пошукавік у свеце на запыт “Republic of Belarus culture” адразу дае спасылку на сайт Міністэрства культуры краіны (www.kultura.by), дзе ў адпаведным раздзеле можна знайсці электронныя спасылкі на большасць прадстаўленых у Інтэрнеце беларускіх музеяў, бібліятэк, тэатраў, кінапракатных і іншых устаноў. Куды складаней будзе карыстальніку, які паспрабуе ўвесці ў пошукавік нешта кштальту “Беларускія музеі”: на маніторы з’явіцца спасылкі на рэсурсы не першай свежасці, ніводны з якіх не дасць хаця б прыблізнага спіса таго, з чым было б цікава пазнаёміцца

Змест і... содержание

Спрэчка аб тым, што з’яўляецца для сайта больш важным — змест або дызайн, вядзецца ці не з першай хвіліны існавання WorldWideWeb. Для большасці беларускіх сайтаў у сферы культуры, здаецца, такога пытання не існуе: зместу ў ім аддаецца відавочны прыярытэт. На шэрагу сайтаў вельмі вядомых устаноў, у тым ліку Нясвіжскага музея-запаведніка, Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, сайтах тэатраў оперы і балета (дарэчы, адзінага афіцыйнага сайта ў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь пакуль няма), можна знайсці неабходны мінімум інфармацыі: гісторыя, бягучы падзеі (рэпертуар, расклад, навуковыя мерапрыемствы). Некаторыя, напрыклад, сайт Дзяржаўнага

Знайсці і не згубіцца

турысту ў рэспубліцы. Хіба за невялікім выключэннем, кожная ўстанова культуры, патэнцыйна цікавая наведвальнікам, самастойна распрацоўвае бясконцае поле магчымасцей, што прадастаўляе Інтэрнет.

Крыху прасцей будзе тым, хто вырашыць звярнуцца да адмысловых старонак аднаго з некалькіх каталогаў беларускіх інтэрнет-рэсурсаў. Сайты па культуры і мастацтве адсартаваны там па накірунках. Але... Калі, напрыклад, рэсурс Дома-музея Адама Міцкевіча ўзначальвае рэйтынг самых запатрабаваных сайтаў, то сайты Купалаўскага тэатра ці “Беларусьфільма” — далёка не ў пачатку спісаў адпаведных аддзелаў каталогаў... Шэраг устаноў (такіх, як сталічныя літаратурныя музеі) маюць агульныя сайты з самым мінімальным наборам інфармацыі. Сапраўдным феноменам з’яўляецца рэсурс museum.by, які ствараецца высілкамі спецыялістаў Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка: на гэтым сайце змешчаны спасылкі на сайты музеяў і кароткая інфармацыя пра шмат якіх устаноў. Але не ўсе радкі ў спісе беларускіх музеяў з’яўляюцца адначасова спасылкамі на інтэрнет-рэсурсы. Менш за ўсё “інтэрнетавава” музейная гаспадарка Брэсцкай і Магілёўскай абласцей, лепш за астатніх справы ў Мінска, Міншчыны і Гомельшчыны.

Таксама немагчыма знайсці і сайт РУП “Белвідэацэнтр”. І не таму, што ён — дзесяць ці ўнізе табліцы рэйтыngu самых запатрабаваных, а таму, што яго... увогуле няма. Кіраўніцтва ж вышэйназванай установы аб’ячае, што яе інфармацыйны рэсурс у Сеціве хутка ўсё-такі з’явіцца...

Антон СІДАРЭНКА

Віртуальны лідэр

Станоўчым прыкладам тут колькі гадоў з’яўляецца сайт Мемарыяльнага комплексу “Хатынь”, які дае роўную магчымасць выбару паміж беларускай, рускай, англійскай і нямецкай мовамі і мае вельмі запамінальны і арыгінальны дызайн з выкарыстаннем мультымедычных элементаў. Балас паміж зместам і знешнім выглядам тут вытрыманы ідэальна. Сайт “Хатыні” быў нават прызнаны лепшым на адным з адпаведных конкурсаў. Усё было б добра, калі б конкурс гэты не праводзіўся гадоў пяць таму. А новых віртуальных прадстаўніцтваў беларускіх устаноў культуры, якія прымуслілі б гаварыць пра сябе спецыялістаў не толькі ў краіне, але і за яе межамі, пакуль так і не з’явілася...

Чарга да халадзільніка

Без вады — і ні туды, і ні сюды

А вось у інтэрнаце Акадэміі музыкі сітуацыя зусім іншая. Калі падняўся на восьмы паверх будынка, дык “сутыкнуўся” з такой дзіўнай сітуацыяй: дзве дзяўчыны стаялі ў калідоры, паставіўшы свае ноўтбукі на халадзільнік. Аказалася, што толькі тут, “ля халадзільніка”, ды яшчэ на першым паверсе каля вахты, можна “злавіць” бесправадны Інтэрнет Wi-Fi. Як расказалі аспіранткі Таццяна і Алена,

у ранішнія часы і вечарам на гэтым месцы —

Wi-Fi — тут?!.

Пад-
ышла да
канца першая дэ-
када верасня. Студэнты, у
тым ліку і першакурснікі,
ужо засяліліся ў інтэрнаты.
“К” вырашыла даведацца
пра ўмовы пражывання ў
сталічных інтэрнатах ВДУ
культуры і мастацтваў —
Беларускай дзяржаўнай
акадэміі мастацтваў, Бела-
рускай дзяржаўнай акадэ-
міі музыкі і Беларускім
дзяржаўным універсітэце
культуры і мастацтваў.

Няма толькі Інтэрнета

Спыраша наш карэспандэнт наведаў інтэрнат Акадэміі мастацтваў. Як кажа загадчык інтэрната Надзея Ламака, рэканструкцыя іхняга будынка завяршылася адносна нядаўна — у канцы 2007 года, — таму ўсе ўмовы пражывання студэнтаў — найлепшыя. У пачатку года закуплена неабходная колькасць інвентару (а менавіта: паліц для кніг і для абутку), а тумбачак, сталоў, бялізны, чысцячых сродкаў хапае, так што студэнтам грэх скардзіцца.

Сапраўды, пабачыўшы пакоі і пагутарыўшы са студэнтамі, магу сцвярджаць: умовы для пражывання тут — вельмі добрыя. Светлыя пакоі, дзе звычайна жывуць па тры чалавекі, прасторы хапае, кухні чыстыя, як і калідоры. Адзінае, што іх засмучае, — адсутнасць Інтэрнета. Як сказаў мне Віталь, студэнт факультэта дызайну, яны хутка звернуцца да адміністрацыі, каб Сеціва ў іх усё ж такі з’явілася. Як пракаменціравала загадчык інтэрната, да канца года пытанне з сучаснай камунікацыяй павінна вырашыцца.

— А якім чынам абыходзіцца без гарачай вады? З каструлькамі тут многа не пабегаеш, — казалі мне аспіранткі.

— Хоць бы аднаго чаго не было: або вады, або святла! А то прыходзіш — ні памыцца, ні падрыхтавацца да заняткаў, бо цёмна, — казалі мне Вольга, Крысціна, Насця, студэнткі аркестравага факультэта, якія жывуць у адным блоку.

Адміністрацыя пагаджаецца: калі б уключылі гарачую ваду, крытычных момантаў тут значна паменела б.

І апошні штрих: у маёй прысутнасці адна са студэнтак прыбегла і паскардзілася, што ў яе знікла тумбачка. Аказалася, гэта яшчэ адна

праблема інтэрната, дзе праходзяць рамонтны ў пакоях. Звычайна ж уся мэбля пры гэтым выносіцца ў калідор, адкуль яна вельмі часта знікае ў невядомым накірунку.

— Мы ўжо прызвычаліся да таго, што ў інтэрнаце “пазычаюць” тумбачкі і ложка, — казалі мне Яўген і Альберт, студэнты фартэп’янна-кампазітарска-музыказнаўчага факультэта, у якіх таямніча зніклі ложка і тумбачка, — і што падобныя факты — не адзінаковыя.

“Ваш пропуск!”

А вось прайсціся па інтэрнатах Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў аказалася не так проста, як па іншых. Адолеў тры прапускныя пункты. З вахты мяне накіравалі да загадчыка інтэрната №1 Наталлі Зінкевіч, якая сказала, што нічога не пакажа і не раскажа без дазволу кіраўніцтва. Начальнік упраўлення па выхаваўчай рабоце з моладдзю Людміла Манакова накіравала да першага прарэктара БДУ-КіМ Юрыя Бондара, у якога і атрымаў доўгачаканы дазвол.

Як кажа студэнтка факультэта традыцыйнай беларускай культуры і сучаснага мастацтва Ірына, раней у іх на дзевятым паверсе пастаянна працякаў дах. Як я пераканаўся, плямы ад вады бачныя не толькі на дзевятым паверсе, але і на восьмым.

— Мы адрамантавалі дах да пачатку навучальнага года, плануем рамонт на восьмым і дзевятым паверхах інтэрната таксама распацаць сёлета, — гаворыць Наталля Зінкевіч. — А ўвогуле ў нас у гэтым годзе закуплены ложка, сталы, адрамантаваны электрапліты і закуплены 10 новых на два інтэрнаты.

Плануецца сёлета адкрыць у інтэрнаце і пральню, як распавяла мне загадчык студэнцкага гарадка БДУКіМ Аксана Кадлубовіч. Будуць уведзены дзве штатныя адзінкі — аператара і рабочага, хто будзе кантраляваць увес працэс.

А пакуль што ў памяшканнях будучай пральні ідзе рамонт. Як зазначыў Юрый Бондар, цяпер ствараецца бізнес-план і тэхніка-эканамічнае абгрунтаванне дадзенага праекта пральні, якая будзе існаваць на газравіцы і мае быць самаакупнай. Рамонт плануецца завяршыць у хуткім часе.

Так, жыхары студэнцкіх інтэрнатаў не пачуваюць сябе абдзеленымі ўвагай адміністрацыі, Але, зразумела, сітуацыя ў будынку Акадэміі музыкі не залежыць ад яе кіраўніцтва. Тут ужо як спрабуюць гарадскія камунальныя службы.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

15 верасня — Дзень бібліятэк

Горад адметны актыўнымі жыхарамі, а ўстанова — ініцыятыўнымі работнікамі. Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, доктар педагагічных навук, прафесар Раман МАТУЛЬСКІ на ўрачыстым святкаванні Дня горада ў Вялікім тэатры оперы і балета атрымае званне “Мінчанін года”. А 15 верасня спецыялісты адзначаць Дзень бібліятэк. Што ні кажыце, нагод для сустрэчы карэспандэнта “К” з Раманам Сцяпанавічам, каб пагутарыць пра галоўную бібліятэку краіны і асобу яе кіраўніка, дастаткова.

Адставанне — пераадольнае?

— Атрымаць пачэснае званне было нечаканасцю. Гэта заслуга не мая, а ўсяго калектыву, тых больш чым 1300 супрацоўнікаў, якія кожны дзень працуюць у бібліятэцы на карысць чытачоў і турыстаў. Я лічу, што атрымаў пацвярджэнне важнасці нашай установы ў жыцці горада. Не толькі гарадскія ўлады, але і эксперты многіх краін свету адзначылі нашу Нацыянальную бібліятэку. У тэхналагічным плане яна з’яўляецца самай сучаснай, камп’ютэрызаванай, інфармацыйна забяспечанай на постсавецкай прасторы. Па стане электронных рэсур-

— Важны прававы аспект у стварэнні выданняў на дысках. Выпрацавана сумеснае рашэнне аб тым, што бібліятэкам дадуць выключнае права на стварэнне электронных копіяў у межах заканадаўства. Кнігі ў Інтэрнеце публікуюцца па-за межамі закону, а наша задача як дзяржаўнай установы — уважліва ставіцца да аўтарскіх правоў. У Нацыянальнай бібліятэцы — ужо каля 60 тысяч дакументаў у электронным выглядзе, якія даступныя для карыстальнікаў: рэдкія старадрукі, газеты, часопісы (каля 150 выдавецтваў маюць кантракт з намі), дысертацыі, аўдыёвізуальныя дакументы. Многія вытворцы друкаванай прадукцыі асцерагаюцца таго, каб іх кнігі ці перыядычныя выданні былі даступныя ў такім фармаце, бо гэта стане прычынай таго, што людзі перастануць карытацца папярвовымі версіямі. Маштабы развіцця электронных фондаў стрымліваюцца і неабходнасцю вялікіх сродкаў для гэтага.

— **Але ці не зменшыцца ўвага да кнігі з улікам вынаходніцтваў сучаснасці?**

Раман МАТУЛЬСКІ: "Смартфон не заменіць кнігу!"

саў мы з’яўляемся вядучымі ў Еўропе: такую колькасць магчымасцей для чытачоў далёка не заўжды знойдзеш. Па гэтых пазіцыях мы — на верхняй прыступцы рэйтыngu. Калі звяртаць увагу на знешні выгляд, то наш будынак увайшоў у “Топ-50 самых незвычайных будынкаў свету”. На бібліятэчнай карце Еўропы вылучаюць два “дыяменты”: чорны — у Даніі і дыямент чыстай вады — у Беларусі. І гэта вельмі ганарова.

— **Гэта — пра апараты, на якіх сустракаюць. А калі падрабязней пра фонды?**

— Варта ўлічыць, што бібліятэка вельмі маладая: яна была заснавана ў 1922 годзе. Так-так, для ўстаноў са статусам “нацыянальны” гэта вельмі юны ўзрост: некаторыя з падобных за мяжой налічваюць некалькі стагоддзяў! Напрыклад, бібліятэка Кангрэса ЗША мае 130 мільёнаў кніг, Нацыянальная бібліятэка Вялікабрытаніі — за 300, у Расійскай дзяржаўнай бібліятэцы — каля 40 мільёнаў. Тыя багатыя калекцыі немагчыма параўнаць з нашымі, бо пад час войнаў мы згубілі велізарную колькасць кніг. Штогод наша ўстанова папаўняе фонды прыблізна на 300 тысяч экзэмпляраў, і чытачы наўрад ці адчуваюць недахоп у розных відах літаратуры. У тым ліку — па культуры і мастацтве.

— **Шматлікі міжнародныя канферэнцыі і сімпозіумы, у якіх вы ўдзельнічаеце, пэўна, даюць магчымасць “трымаць руку на пульсе” і ведаць, чым жывуць бібліятэкі свету?**

— Так, шмат аб чым я даведваюся на такіх мерапрыемствах і пасля імкнуся рэалізаваць засвоены вопыт на радзіме. Апошняя рабочая сустрэча адбылася ў Мілане: я прысутнічаў на генеральнай канферэнцыі IFLA — Міжнароднай федэрацыі бібліятэчных асацыяцый і ўстаноў, куды ўваходзяць амаль 145 краін-удзельніц. Мы ўсе розныя, але ў нас ёсць і агульны цяжкасці. У свеце існуе праблема інфармацыйнай няроўнасці паміж цэнтрам і правінцыяй. Гэтая тэма шырока абмяркоўваецца ўсоды, і мы не абыходзім яе. Першы крок на шляху да пераадолення адставання рэгіянальных бібліятэк ад нацыянальнай — стварэнне электронных выданняў, якія можна набыць і карыстацца імі ва ўстановах рэгіёнаў. Адзін дыск эмсіціць шмат папярвовых тамоў, сюды можна дадаць і мультымедычную інфармацыю: музыку, відэа, фотаздымкі.

На нашым сайце ёсць віртуальная чытальная зала, і яна адкрыта ў 36 бібліятэках краіны. Цэнтр прававой інфармацыі дае магчымасць жыхарам аддаленых рэгіёнаў знайсці адказ на складаныя пытанні без дапамогі юрыста. Электронны каталог даступны для карыстальнікаў Інтэрнета ва ўсім свеце. Жыхар любога горада нашай краіны можа загадзя заказаць кнігі. Трэба паляпшаць таксама каналы сувязі, каб патрэбная інфармацыя не загрузалася на камп’ютэры вясковай бібліятэкі цягам паўгадзіны.

Прававая аснова і “жалезкі”

— **Перавядзенне кніг у электронны фармат у нас ужо праводзіцца, тэхналагічныя магчымасці для гэтага існуюць. На што патрэбна пераклучыць на-маганні, каб рухацца далей?**

Што чытае “Мінчанін года-2009”?

— Знікненне кнігі прагназавалі 150 гадоў таму, у мінулым жа стагоддзі пра гэта казалі ўпэўнена. Калі людзі чытаюць іншым спосабам, нельга сцвярджаць, што чытальнасць змяншаецца. Я больш чым упэўнены, што папярвовая кніга праіснуе не адно стагоддзе і будзе выконваць сваю функцыю: зручнейшага спосабу захоўваць інфармацыю няма. Любая з “жалезак” ці “пластмасак” можа ў любы час зламацца. А папярвовое выданне праслужыць значна больш часу, чым любая флэшка ці дыск, на якія нашы паслядоўнікі праз дзесяць гадоў будуць глядзець, як мы — на выкапні з мінуўшчыны.

Пагадзіцеся, мастацкую літаратуру больш чытаюць у традыцыйным выглядзе, зручнейшым для вачэй. Як вучоныя я даяраю толькі друкаваным крыніцам: гэта аўтарытэтная, правяраная інфармацыя. У той жа час, нельга імкнуцца затармазіць развіццё цывілізацыі дзеля высякародных мэт. Я зусім не супраць, каб кнігу чыталі з экрана камп’ютэра, тэлефона, “надалонніка”, — спосаб не мае значэння. Пастаянна карыстаюся сваім смартфонам, ён мне дапамагае аператыўна знайсці патрэбныя звесткі, але гэта даведачная інфармацыя, а не мастацкая. І кнігу сучасныя сродкі ніколі не заменяць.

Малады актыў НББ

— **Раман Сцяпанавіч, раскажыце, калі ласка, якая літаратура цікавіла вас раней, і якую чытаеце сёння?**

— На мяне ў свой час паўплываў Марк Твен, з захапленнем чытаў Алеса Адамовіча, яшчэ асабліва падабаўся ў юнацкія гады адзін з пачынальнаў савецкай навукова-папулярнай фантастыкі — Аляксандр Бяляеў. У вольны час я і цяпер люблю чытаць добрую фантастыку і гістарычныя раманы.

— **Вядома, што ў бібліятэцы рэгулярна праводзяцца выстаўкі сучаснага мастацтва. Ці заўжды яны адпавядаюць вашаму ўласнаму густу?**

— Калі мы спрацоўвалі галоўную канцэпцыю бібліятэкі як сацыякультурнага цэнтра, вырашылі, што яна павінна выконваць не толькі прагматычную функцыю, але і працаваць для адпачынку, для душы. Элементамі гэтай работы можна лічыць і мастацкія творы, якія ўвайшлі ў аздабленне будынка, а яны пераважна традыцыйныя па сваім стылі. Мы ведаем, што асноўная маса наведвальнікаў кожнай бібліятэкі — гэта моладзь, самая дэптылівая частка грамадства. І ў першую чаргу пры стварэнні экспазіцый арыентуемся на маладых людзей, на тое, што ім можа быць цікава. Мы прадстаўляем мастацтва руху, пошуку, бо хочам адпавядаць патрабаванням часу. У большасці сваёй, тут адбываюцца міжнародныя экспазіцыі, біенале сучаснага мастацтва.

Калі сфармуляваць мае густы як звычайнага чалавека, то я прыхільнік таго, што можна назваць класічным жывапісам: люблю рэалістычныя пейзажы, блізкія да фатаграфіі. Але ўласны густ не павінен перашкаджаць мне выконваць абавязкі дырэктара такой установы.

150 тысяч турыстаў на год

— **У сценах будынка НББ адбываюцца сустрэчы на самым высокім узроўні. Прыгадайце, калі ласка, тую, якая падаецца вам самай значнай.**

— Ранжыраванне праводзіць вельмі складана і нават немагчыма, таму што кожная канферэнцыя, сход, сімпозіум маюць вагу і з’яўляюцца непаўторнымі. З таго, што запала ў душу, — апошні візіт Найсвяцейшага Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II. Увесь духоўны свет рэгіёна быў тут: кіраўнікі епархій, навукоўцы, вернікі. Гэта была знамянальная падзея для Беларусі, бібліятэкі і для мяне асабіста. Калі меркаваць па прысутнасці тут асоб, якія займаюць высокія пасады, то прыгадаю Саміт на ўзроўні кіраўнікоў дзяржаў, калі ў сценах гэтага будынка прысутнічалі 11 прэзідэнтаў краін СНД. Праводзіць такія мерапрыемствы — ганаровая місія і вялікая адказнасць для нас.

— **Ведаю, што бібліятэка — гэта цэнтр адукацыі, культуры. А Нацыянальная прапаноўвае яшчэ і нешта іншае, унікальнае...**

— Так, наша ўстанова існуе не толькі для розуму, душы, але і для цела. Ні ў адной падобнай няма гледзельнай пляцоўкі на такім узроўні вышыні, мы маем таксама прыбор набліжэння, роўных якому няма ў Беларусі. У нас ёсць фізкультурна-аздараўленчы комплекс. Імкнёмся шукаць “разыначкі”, быць арыгінальнымі. За год нас наведвае прыкладна 150 тысяч турыстаў — не толькі турыстычны комплекс можа ганарыцца такімі лічбамі. Сродкі ад гэтых паслуг ідуць на набыццё ксераксаў у чытальныя залы, на іншую неабходную тэхніку і кнігі.

— **Праца ў НББ, пэўна, вымагае сучасных ведаў як ад вас, так і ад усіх супрацоўнікаў?**

— На працягу ўсёй маёй работы мяне суправаджае камп’ютэр, паколькі справядовства і кіраванне ўстановай у нас ажыццяўляецца ў электронным выглядзе. Ім я карыстаюся вельмі даўно: асвоіў яго яшчэ на досвітку сваёй кар’еры — у аспірантуры Інстытута культуры ў канцы 1980-х. Тады камп’ютэры толькі з’яўляліся. Таму мяне можна лічыць кваліфікаваным карыстальнікам. Патрабаванні ж да нашых супрацоўнікаў даволі высокія: вышэйшая спецыяльная адукацыя, уменне карыстацца шматлікімі праграмамі ў бібліятэчнай справе ці быць у стане іх засвоіць. Калі гэта спецыялісты “на абслугоўванні” — аддаём перавагу тым, хто ведае некалькі замежных моў, каб знайсці ў базах даных дакументы на англійскай, нямецкай, французскай. І абавязкова — прыемная ўсмішка!

Калі станеш на адну прыступку вышэй, пабачыш нашмат больш, чым раней, — захоацца ведаць яшчэ болей. Думаю, што нашым чытачам, якія маюць такія магчымасці доступу да інфармацыйных рэсурсаў, захоацца заглянуць і далей, бо працэс самаадукацыі — бясконцы!

Гутарыла Алена САБАЛЕЎСКАЯ
Фота Юрыя ІВАНОВА

Пераможцы і не толькі

Выданні, якія перамаглі ў конкурсе “Мастацтва кнігі-2009”, можна пабачыць ў галерэі “Лабірынт” Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Днямі адкрылася выстаўка, якая дэманструе кнігі — пераможцы Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі-2009”, што атрымалі памяtnыя знакі-сімвалы “Залаты Фаліант” і адпаведныя дыпламы. Дэманструюцца і выданні-уладальнікі дыпламаў II, III ступені. “Лепшыя кнігі Беларусі-2009” можна будзе пабачыць да 31 кастрычніка.

Усе экспанаты размеркаваны па раздзелах згодна з іх намінацыямі. Першы раздзел прысвечаны Дню беларускага пісьменства, які адзначаўся на мінулым тыдні ў Смаргоні. Бібліятэка таксама пакажа свае матэрыялы: альбом, надрукаваны сумесна з выдавецтвам “Беларусь”, — “Нацыянальная бібліятэка Беларусі”, факсімілье “Тапаграфічныя заўвагі на знатнейшыя месцы вандравання Яе Імператарскай Вялікасці ў беларускія месцітвы”.

Для тых, хто цікавіцца дзейнасцю айчынных выдавецтваў, будуць прадстаўлены звесткі пра іх на спецыяльных інфармацыйных этыкетках.

Захаваюць і адновяць

Два аб’екты былі ўключаны нядаўна ў Спіс гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: рэшткі былога Свята-Мікалаеўскага сабора ў Віцебску і калядны абрад “Шчадрэц” вёскі Рог Салігорскага раёна Мінскай вобласці. Адпаведную пастанову прыняў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь. Аб гэтым паведаміла загадчык сектара па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Наталля Хвір.

На падставе нядаўняга пагаднення Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па ахове гісторыка-культурнай спадчыны ў Спіс нематэрыяльных каштоўнасцей нашай краіны плануецца ўключыць яшчэ два абрады, якія захаваліся ў Гродзенскай вобласці: гэта “Юр’я” вёскі Ахонава Дзятлаўскага раёна і “Котчынская кадрыля” вёскі Котчына Мастоўскага раёна.

Па словах галоўнага спецыяліста аддзела культуры горада Віцебска Пятра Падгурскага, “рэшткі Свята-Мікалаеўскага сабора — адна з дамінант, на якую абавязкова патрэбна было звярнуць увагу. Храм вянчаў Саборную плошчу (цяпер — плошча Свабоды), а непадалёк ад яе знаходзіцца Благавешчанская царква. Два найстаражытнейшыя помнікі гісторыі і культуры звязвала вуліца Замкавая. Адраджэнне сабора — важная падзея для ўзнаўлення гістарычнага выгляду горада: храм стане новым турыстычным пунктам, накладзе адбітак і на духоўнае жыццё Віцебска”.

Сабор пабудуюць па эскізах архітэктараў, якія абапіраліся на першапачатковыя чарцяжы і старадаўнія дакументы. На яго ўзвядзенне мяркуецца выдаткаваць сродкі з абласнога бюджэту. Пётр Падгурскі паведаміў, што гэта адзін з шэрагу старадаўніх будынкаў, якія аднаўляюцца ў Віцебску. Нядаўна адкрыла дзверы адбудаваная Свята-Уваскрасенская царква, а праз некаторы час завершацца работы ў Свята-Успенскім кафедральным саборы.

С.Ю.

Легенды і ява Лошыцы

“Даўно мы не былі ў Лошыцы!..” З гэтых здзіўленых слоў пачаўся шпацыр карэспандэнтаў “К” па знакамітым парку — адным з нешматлікіх месцаў Мінска, дзе гісторыя горада — навідавоку і ўяўляецца непарыўным цэлым з яго явай. За апошнія месяцы тут зроблена столькі, што гэтыя мясціны не пазнаць. А неўзабаве на галоўнай алеі павінны запаліцца ліхтары, стылізаваныя пад XIX стагоддзе: першы этап другой чаргі рэканструкцыі парку павінен быць здадзены ўжо напрыканцы верасня.

2.

— Экскурсію па парку я пачаў бы з гэтага дуба, што стаіць на паркучастым беразе Свіслачы, — распавядае дырэктар Лошыцкай сядзібна-паркавай гаспадаркі Анатоль Аўдзевіч. — Як бачыце, сцяжына да яго не зарастае. Гэта дрэва, да якога імкнучца закаханыя.

Дубу не меней чым два стагоддзі. Ён заспеў некалькіх гаспадароў сядзібы. Пабыў сведкам яе заняпаду. А цяпер мае прычкакаць адраджэнне.

Прывідную постаць пані Ядвігі Любанскай нам убачыць не давялося, хаця, кажуць, часам яна з’яўляецца ў поўню. Прысадамі парку шпацыравалі рэальныя, жывыя людзі. Непадалёк ад увахода прыкмецілі маладую сям’ю, што вывучала карту-схему тутэйшых сцяжынак. Калі яны даведаліся, для якога выдання робіцца фота, мы пачулі прыемную для сябе фразу: “О, дык мы ж вас выпісваем!”. Аказалася, што маці працуе выкладчыкам у музычнай школе. За некалькіх соцень метраў адтуль пляцігадовы хлопчык Стас гуляў на поплаве, пакуль ягоны дзядуля Аляксандр Сяргеевіч працаваў на трактары.

— Малы запатрабаваў, каб я ўзяў яго з сабой на працу, — патлумачыў ён. — І сапраўды, паветра тут, мусіць, самае лепшае ў Мінску...

Трактар асцярожна каціўся па алейцы, імкнучыся не зачэпіць зялёную зону. Напрыканцы верасня ў парку распачнецца высадка новых дрэў — аднаўленне яго колішняга дэндралагічнага складу.

— Пасадку, а тым болей, — знясенне кожнага дрэва тут трэба ўзгадняць з навуковым кіраўніком і іншымі службамі, — распавядае Анатоль Аўдзевіч. — Дарэчы, неўзабаве для самых цікавых узораў дэндралогіі будзе забяспечана адмысловая падсветка.

Рэканструкцыя парку мае завяршыцца ўжо ў наступным годзе. У палацы адкрыецца музей гісторыі сядзібы, з’явіцца там і невялікая кавярня. У парку паўстане новая пляцоўка для масавых святаў — летні амфітэатр. З’явіцца футбольнае поле, валебольная пляцоўка, тэнісныя корты... Па перыметры пройдзе веладарожка. Яна тут будзе дарэчы — асабліва калі прыгадаць, што колішні гаспадар сядзібы Яўстафій Любанскі быў прапагандыстам і папулярызатарам адной з найвялікшых вынаходак XIX стагоддзя — веласіпеды.

Амаль завершаны ўжо работы ўздоўж набярэжнай. Цяпер яе зноў можна назваць добрым узорам ландшафтнага дызайну. Мінчане гэта ацанілі. Людзей у парку прыкметна пабольша.

— Сёння ў гараджан ужо іншы падыход да побытавай культуры, папраўдзе еўрапейскі, — распавядае Анатоль Аўдзевіч. — Тыя, хто ладзіць тут пікнікі, зазвычай збіраюць усё смецце і выносяць яго па-за межы парку. Раней такіх завядзёнак не было.

Гаспадарчыя пабудовы, якія колісь належалі да сядзібы, а сёння стаяць у руінах, неўзабаве маюць быць закансерваванымі. А праз нейкі час у іх адкрыецца грамадска-гандлёвы цэнтр.

Калісьці Лошыца была па-за межамі Мінска. Цяпер горад яе даўно ўжо “паглынуў”. Аднак гэты куток па-ранейшаму дазваляе жыхарам мегаполіса вырвацца з яго імклівых рытмаў ды адпачыць у цішыні. І хочацца верыць, што рэканструкцыя толькі паспрыяе гэтай магчымасці.

Ілля СВІРЫН

1. Сведка гісторыі Лошыцы; 2. Анатоль Аўдзевіч; 3. Жыхары парку; 4. Набярэжная пасля добраўпарадкавання; 5. Смецце тут прыбіраюць заўсёды...; 6. ...а поплавы не зарастаюць; 7. Ліхтары-схемы; 8. Стасік забраўся высока; 9. Насамрэч гэта не гарматы, а рэтра-ліхтары; 10. Яны вызвалілі Мінск; 11. Да “сезона дажджоў” дах палаца павінен быць зроблены; 12. Лепшае месца для чытання.

Фота Юрыя ІВАНОВА

5.

6.

7.

11.

8.

12.

3.

9.

Адзін карань, адна крыніца

С.Жукоўскага паказаны Аляксандраўскі сад у Вятцы, дзе мастак знаходзіўся ў 1919 — 1921 гг. Сёння гэтая работа атрымала назву “Зімовы пейзаж. Вятка (Ратонда ў Аляксандраўскім садзе)”.

Экспазіцыя, якая будзе пастаяннай, умясцілася ў трох “жывапісных” залах. Асобная, чацвёртая, зала паказвае графічныя і акварэльныя творы К.Карсаліна, А.Гараўскага, Н.Орды, К.Ясевича, Ф.Ясноўскага.

Такім чынам, у першай зале — работы І. і А. Хруцкіх, А. і І. Гараўскіх, І.Аляшкевіча, С.Заранка, Ф.Ясноўскага; у другой, “персанальнай”, — 30 твораў С.Жукоўскага і знакамітая карціна Ф.Рушчыца “Ля касцёла”; у трэцяй, таксама “персанальнай”, зале — 47 палотнаў В.Бялыніцкага-Бірулі. Сем яго работ “упісаны” ў залу С.Жукоўскага. Гэта патлумачана тым, што абодва мастакі былі не толькі сябрамі, амаль равеснікамі, але разам вучыліся ў Маскве, г. зн. у іх была

адна цудоўная маскоўская школа жывапісу. З вялікай спадчыны В.Бялыніцкага-Бірулі прадстаўлены пейзажы ранняга перыяду творчасці, 20-х — 30-х гадоў, і пасляваенныя палотны, створаныя ім у 40-я — 50-я гады, у тым ліку і ў час трохтыднёвага знаходжання ў Беларусі, дзе ён пад Мінскам, на “Белай дачы”, пісаў свае жывапісныя паэмы.

У экспазіцыі таксама ёсць і выдатны партрэт Вітольда Каэтанавіча, які ў 1931 годзе стварыў Сяргей Малюцін.

Вось такі цудоўны падарунак ад супрацоўнікаў НММ РБ мы атрымалі сёння 12 верасня, — у Дзень горада.

Барыс КРЭПАК

Аўтар выказвае падзяку Таццяне Рэзнік за дапамогу ў інфармацыйным забеспячэнні матэрыялу.

І.Хруцкі. “Бітая дзічына, гародніна і грыбы”.

Гэтую экспазіцыю мы чакалі даўно. Пра яе марыла і Алена Васільеўна Аладава, якая на працягу свайго колішняга дырэктарства ў мастацкім музеі паслядоўна і мэтанакіравана збірала цудоўную калекцыю твораў мастакоў — ураджэнцаў Беларусі, якія жылі і працавалі ў XIX — першай палове XX стагоддзя. Але праблемы з памяшканнем не давалі магчымасці паказаць цалкам вялікую спадчыну тых мастакоў, лёс якіх аказаўся звязаным вучобай, творчасцю і месцам жыхарства з рознымі краінамі свету: Расіяй, Польшчай, Літвой, Украінай.

Ва ўсіх твораў, якія прадстаўлены сёння ў новай экспазіцыі Нацыянальнага мастацкага музея, — адзін карань, адна жывая крыніца — Беларусь: Станіслаў Жукоўскі — з вёскі Ендрыхаўцы (Гродзеншчына); Іван Хруцкі — з вёскі Ула (Полаччына); Ферды-

нанд Рушчыц — з маёнтка Багданава (Міншчына); Апалінар і Іпаліт Гараўскія — з маёнтка Уборкі (Міншчына); Нікадзім Сілівановіч — з Вілейшчыны; Фёдар Ясноўскі — таксама з Міншчыны; скульптар Фелікс Хадаровіч — з Магілёўшчыны; толькі Іосіф Аляшкевіч нарадзіўся на тэрыторыі сучаснай Літвы, але бацька яго быў музыкантам з Радашковічаў.

Асабліва прыхільнасць Алены Аладавай — творчасць Вітольда Бялыніцкага-Бірулі. Яна сабрала амаль 460 (!) закончаных карцін і эцюдаў гэтага выдатнага пейзажыста. Творы мастака паступалі ў музей непасрэдна ад аўтара, з якім Алена Васільеўна была ў вельмі цёплых сяброўскіх адносінах, а таксама ад калекцыянераў — прыхільнікаў таленту жывапісца. Самая значная частка калекцыі была набыта ва ўдавы мастака — Алены Аляксееўны Бялыніцкай-Бірулі. Менавіта намаганнямі Аладавай створаны ў Магілёве (мастак нарадзіўся ў в. Крынкі пад Бялынічамі Магілёўскай губерні) музей В.К. Бялыніц-

кага-Бірулі як філіял Дзяржаўнага мастацкага музея БССР. Але яна марыла аб тым, каб у Мінску творчасць Вітольда Каэтанавіча была прадстаўлена ва ўсім яе характэ.

Загадчык аддзела рускага мастацтва і стваральнік экспазіцыі выстаўкі “Мастакі Беларусі XIX — першай паловы XX стст.” Таццяна Рэзнік яшчэ за тыдзень да вернісажу падрабязна распавяла мне пра гісторыю з’яўлення гэтай выстаўкі, а таксама пра няпросты лёс прадстаўленых тут мастакоў, якія сёння шчыра “адкрылі свае сэрцы” ўдзячнаму гледачу.

Аднак, падкрэсліла Таццяна Абрамаўна, экспазіцыя гэта новая, але зусім новага слова тут як бы няма. Бо гэтыя мастакі заўсёды былі ў частках залаў рускага мастацтва размешчаныя па храналогіі. Але цалкам паба-

чыць унікальную спадчыну нашых землякоў у такой колькасці, як сёння, было нельга. Цяпер прадстаўлены тыя “знакавыя” іх творы, з якімі мы ўжо даўно знаёмы, а таксама творы з запаснікаў, што глядач раней не бачыў. З’явіліся і работы з новай атрыбу-

цыяй некаторых палотнаў, што ўстанавілі супрацоўнікі музея. Так, калісьці Раман Бадзін даказаў, што на “Жаночым партрэце” пэндзля А.Гараўскага створаны вобраз сястры Паўла Трацякова — Соф’і, а Юлія Лісай устанавіла, што на “Зімовым пейзажы”

В.Бялыніцкі-Біруля. “Беларусь. Пачатак лета”.

С.Жукоўскі. “Былое”.

Чым падкупляеш, сімфонія Кавачыцы?

7 верасня ў Нацыянальным мастацкім музеі адбылася святочная прэзентацыя выстаўкі “Славацкая сімфонія майстроў з Кавачыцы”, якая была арганізавана ў рамках афіцыйнага візіту ў нашу краіну міністра замежных спраў Славацкай Рэспублікі Міраслава Лайчака пры садзейнічанні Пасольства Славацкай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь і Пасольства Сербіі ў Рэспубліцы Беларусь.

Свае творы прадставілі майстры так званай “кавачыцкай школы”. Заснаваная славакамі-эмігрантамі, гэтая школа

аб’ядноўвае мастакоў-непрафесіяналаў, майстроў-самавукаў — простых сялян, “людзей зямлі”, якія займаюцца мастацтвам у вольны час. Гэта сапраўды унікальная з’ява ў культуры славацкага народа, свайго роду самабытны астравок наіўнага, інсітнага жывапісу, слава аб якім разнеслася далёка за межы Кавачыцы. Дарэчы, у Кавачыцы працуе Галерэя наіўнага мастацтва, якая аб’ядноўвае мясцовых майстроў.

Калі правесці нейкія аналогіі, дык жывапіс прадстаўленых у экспазіцыі чатырох мастакоў — Паўла Гайкі, Яна Глозіка, Марцы Маркава і Паўла Цыцкі — адносіцца да той інсітнай прасторы, у якой працавалі харваты-самавукаў У.Генераліч, М.Вірыус, Ф.Мраз, К.Хегедуш, грузін Н.Пірасманашвілі, француз А.Русо, беларуска А.Кіш...

Самабытная аснова карцін ідзе ад глыбінных вытокаў народнай творчасці. Работы падкупляюць гледача сваёй непаўторнай

шчырасцю, лагоднасцю і, галоўнае, дзіцячай непасрэднасцю. Сожэты для сваіх твораў гэтыя мастакі чэрпаюць з навакольнага асяроддзя, узнаўляючы жыццё сялян — рыбакоў, зборшчыкаў ураджаю, аратаяў, вінаробаў, касцоў, дрывасекаў, хлебаробаў — у іх штодзённай працы ў полі, у садзе і гародзе, у хвіліны адпачынку, у святах і буднях, і ўсе дзействы адбываюцца, як правіла, на фоне сялянскіх пейзажаў.

Безумоўна, арганізацыя такой мастацкай акцыі спрыяе

ўмацаванню культурных сувязей са Славацкай Рэспублікай і Рэспублікай Сербія. І, як заўважыў у сваім выступленні на вернісажы дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў, “гэтай выстаўкай мы адкрываем новы раздзел у адносінах паміж нашымі краінамі”. Ён таксама адзначаў, што яе сёлета пабачаць гледачы Магілёва, Гомеля і Віцебска, і, магчыма, у Беларусі прыедуць і гэтыя чатыры мастакі — Павел Гайка, Ян Глозік, Марцы Маркаў і Павел Цыцка,

якія нядаўна завяршылі сумесную “аўтапартрэтную” карціну — будучы дар нашаму музею.

На адкрыцці выстаўкі выступілі міністр замежных спраў Славацкай Рэспублікі Міраслаў Лайчак, Пасол Славацкай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Мар’ян Серватка, Пасол Сербіі ў нашай дзяржаве Срэчка Джукіч, начальнік упраўлення ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры краіны Наталія Аўдзеева.

Б.К.

П.Гайка. “Дарога на поле”.

Я.Глозік. “Праз раку”.

М.Маркаў. “Пудзіла”.

П.Цыцка. “Рыбакі ў лодцы”.

За некалькі дзён да адкрыцця выстаўкі выяўленчага мастацтва ў межах фестывалю “ДАХ” у Палацы мастацтваў панаваў творчы беспарадак, якога тут ніколі не бачылі наведвальнікі. Зацемненыя вокны стваралі ў залах паўзмрок, некаторыя палотны яшчэ высахалі, пакункі з карцінамі ў змененай экспазіцыйнай прасторы першая цікаўная публіка ўспрымала са здзіўленнем. Канцэптуальная задума арганізатараў прадэманстраваць адначасова розныя віды мастацтваў адыграла важную ролю ва ўспрыманні твораў. Пад гукі музыкі, размовы вострыя, яркія жывапісныя і графічныя палотны можна было не проста назіраць, а — адчуваць, як адчуваеш сур’ёзны фільм ці спектакль.

С.Рыماشэўскі. “Твой лёс у тваіх руках”.

Пад “ДАХам” і на скрыжаванні

Дагэтуль у Беларусі сучаснае мастацтва было прадстаўлена толькі асобнымі выстаўкамі, розныя яго віды не сутыкаліся. Асноўная мэта “ДАХа” — паказаць гледачам, як змяняецца ўдзяненне твораў на чалавека, калі побач суіснуюць музыка і фота, графіка і відэа-арт, перформанс і паэзія. Гэтая ідэя, ды, прынамсі, добрая рэклама прывабілі шмат гледачоў з самага пачатку працы фестывалю.

У выстаўцы прынялі ўдзел актыўныя беларускія мастакі, незалежна ад узросту. Галоўны крытэрыі адбору — уменне эксперыментавалі, быць наватарам. Камітэт фестывалю вылучыў наступных твораў: Леаніда Шчамялёва, Гаўрылу Вашчанку, Уладзіміра Хобатава, Уладзіміра Зінкевіча, Андрэя Савіча, Аляксандра Сільвановіча, Алега Скавародку ды іншых. Можна ўбачыць нават маляваны дыван Язэпа Драздовіча: арганізатары выказалі даніну павагі класіку.

Пад час вернісажу ў Палацы панаваў сапраўдны ажыятаж. Тут можна было адчуць сябе ўдзельнікам вельмі значнай падзеі. Народныя мастакі Беларусі, кіраўніцтва Саюза, пастаянныя наведвальнікі галерэі і, верагодна, тыя, хто прыйшоў упершыню, — усе імкнуліся раскрыць інтрыгу, якую абяцалі арганізатары. Абурэнне ад з’едлівых інсталяцый, смех ад нечаканых супастаўленняў прадметаў, што мастацтвам раней не былі, цікавасць да шылдачак — інтэрпрэтацый выстаўленых рэчаў — з’яўляюцца самымі частымі рэакцыямі на ўбачанае.

— Выстаўка стала добрым полем для крытыкаў і мастацтвазнаўцаў, — гаворыць намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў па выставачнай дзейнасці Сяргей Цімохаў. — Тут можна вызначыць і прафесіяналаў, і пачаткоўцаў. Дасведчаных людзі таксама лёгка адрозняць беларускіх мастакоў ад замежных. Наша адукацыя дае шырокі дыяпазон магчымасцей для творцы: ён можа выбраць патрэбныя фарбы, фактуру, гаму, вобразы, бо ўвесь гэты “арсенал” яму далі ў Акадэміі. У тых, хто яго не мае, а таксама ў некаторых замежных маста-

коў, гэты “арсенал” звужаны: яны пераарыентаваліся на знаходжанне шакіруючай ідэі. Нягледзячы на тое, абстрактныя гэта творы ці належаць да рэалістычнага мастацтва, узровень валодання пэндзлем заўсёды бачны. Бачны і тут. Але пазнаёміць нашу публіку з сучаснымі заходнімі тэхнікамі неабходна, і арганізатары выбралі вельмі арыгінальны і дзейсны спосаб”.

Рашучая змена форм, сапраўдных колеравых канфліктаў і дысгармонія ў прапарцыях, насычаны каларыт прымушаюць адчуваць напружанне, якое не знікае на працягу ўсёй выстаўкі. Няшмат тут выяў канкрэтных праблем рэчаіснасці, але і за эстэтычнай асалодай сюды не варта прыходзіць. Аўтары нібы запрашаюць дасягнуць таго ж эмацыйнага ўзроўню, які адчувалі яны пад час напісання твораў. Але ўсплёскі гэтых эмоцый могуць хаваць у сабе ўсё, што заўгодна, і... нічога. Паміж зухаватым арт-брутам і лірыкай, постэкспрэсіянізмам і старадаўнімі сімваламі, поп-артам і прыгожым партрэтам адчуваеш сябе на скрыжаванні. Але, падумаўшы, аддаеш перавагу не гэтым агульным азначэнням, а густой пластыцы Леаніда Шчамялёва, таемнай колеравай гаме Мацвея Басава, стыльнай сімвалічнасці Аляксандра Сільвановіча... Справа — у асобе, у тым, што нясе яна гледачам, ці застаецца сабою, асаблівай, прапускаючы праз душу ўвесь свет. Новае патрэбна, але яно, нягледзячы на прыгожыя яркія фарбы і спробы нешта вынайці ў тэхніцы, не застаецца ў памяці, калі не будзе несці ў сабе глыбіню, нешта асэнсаванае, шматзначнае.

— Мастацтва — гэта складаны працэс, што прымушае маральна пакутаваць людзей, якія ім займаюцца. Але пад час гэтага працэсу, у няспынных пошуках, яны атрымліваюць асалоду”. Гэтыя словы Зміцера Юркевіча, аднаго з арганізатараў фестывалю, адлюстроўваюць назву шэрагу выставак, што будуць змяняцца тут кожны тыдзень, — “Ахвяры мастацтва”.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

У рамцы мінскага акна

Кожны, хто прыйшоў на вернісаж у Музей сучаснага выяўленчага мастацтва, звярнуў увагу: большасць карцін напісана... з вокнаў кватэры ў цэнтры беларускай сталіцы. Назва гэтай выстаўкі — “Саборная плошча. Барыс Аракчэў/Аксана Аракчэва”.

Дынастыя мастакоў Аракчэвых даўно вядомая. На вернісаж прыйшлі родныя і сябры, калегі па пэндзлі, мастацтвазнаўцы, журналісты, студэнты, педагогі. Сярод ганаровых гасцей — старшыня Крупскага райвыканкама Міхаіл Амелянчук. Зусім нядаўна заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Барыс Аракчэў, якому сёлета споўнілася 83 гады, менавіта ў Крупках арганізаваў сваю персанальную выстаўку. Работы мастак падарыў мясцоваму музею.

Нягледзячы на салідны ўзрост, мастак у любую пару года пастаянна стварае. І на доўгі час Мінск і Міншчына становяцца ягонай майстэрняй пад адкрытым небам. А

А.Аракчэва. “Мірнае неба над Мінскам”.

сярод яго апошніх палотнаў — найбольш значныя “Возера Свіцязь”, “Вечар у Жыровічах”, многія іншыя вясеннія, летнія, асеннія пейзажы. У зімовы ж перыяд жывапісец “перасяляецца” ў сваю майстэрню ў цэнтры сталіцы.

На адкрыцці выстаўкі Барыс Уладзіміравіч сказаў: “Мая родная вёска знаходзіцца на Яраслаўшчыне, на беразе Рыбінскага вадасховішча,

дзе засталіся толькі тры драўляныя гнілыя хаты. Сёлета на Троіцу быў на сваёй малой радзіме, дзе наведаў магілу маці, пахаваную ў сяле Пакроўскае. З блізкіх сваякоў нікога не засталося. Наша сялянская сям’я рана асірацела. Некаторыя мае карціны з выявамі родных мясцін я перадаў музеям Рыбінска і Туталева, у Яраслаўлі — музею Максіма Багдановіча. А мая другая Радзіма — Беларусь, з якой я звязаны амаль 60 гадоў свайго жыцця, і яна падарыла мне ўсё: прафесію мастака і педагога, сям’ю, вядомасць, высокую творчае задавальненне...”

Побач з карцінамі бацькі экспануюцца карціны і яго дачкі Аксаны, напісаныя з вокнаў мінскай кватэры. Прыцягвае ўвагу палатно “Мірнае неба над Мінскам”, прысвечанае дзеду Ягору, які загінуў на вайне ў 1944 годзе. Сярод іншых яе работ — “вобразы” сталіцы ў розныя поры года: ратуша і гасцініца “Еўропа”, вежы Кафедральнага сабора і будынкі цэнтра горада.

Іван АРХІПАЎ

Б.Аракчэў. “Заход. Кафедральны сабор”.

“Белавежа” і Белая вежа

Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і Міністэрства культуры прымеркавала мастацкі пленэр “Белавежа-2009” да 600-годдзя запаведнага рэжыму ў Белавежскай пушчы.

17 жніўня ў вёску Каменюкі пачалі з’яжджацца вядомыя мастакі з розных куткоў Беларусі. Прыехаў гошць з Польшчы — Лукаш Левандоўскі. Цягам 10 дзён 15 маста-

коў і графікаў мелі магчымасць адлюстроўваць на палотнах прыгажосць нашага запаведнага краю. Каб знайсці непаўторныя краявіды, трэба было выязджаць у глыб Пушчы, таму што там яшчэ захаваліся дзівосныя лес у сваёй спрадвечнай красе. Але некаторыя мастакі знаходзілі нешта асаблівае і непасрэдна ў вёсцы Каменюкі, а шмат хто прасіў адвезці іх у Камянец, да Белай вежы.

В.Касцючэнка. “Белавежская пушча”.

Заклучным момантам мастацкага мерапрыемства стала выстаўка карцін, якая адбылася ў гасцінічным комплексе вёскі. Палотны былі выстаўлены ўздоўж сцен па абодвух баках ад галоўнага ўвахода ў будынак. Але гэта былі не ўсе работы: выстаўка мела працяг і ў памяшканні гасцініцы.

Усе палотны — па-свойму непаўторныя, адлюстроўваюць не толькі хараство белавежскай прыроды, але і ўнутраны свет мастакоў.

Дарэчы, не ўсе з удзельнікаў пленэру — мастакі ці графікі: сюды прыехаў і скульптар — Аляксей Сарокін. Увазе публікі ён прадставіў эскізы помніка невядомаму жаўнеру, які загінуў у 1831 годзе. На ягонай магіле ў цяперашні час стаіць звычайны драўляны крыж. Аляксей выставіў і некалькі чорна-белых малюнкаў, прызнаўшыся, што яму вельмі цяжка было перадаць прыроду менавіта праз гэты від мастацтва, бо ён прывык працаваць з іншымі матэрыяламі.

Мясцоваму Музею прыроды кожны мастак падарыў па палатне. А ў перспектыве ўсе створаныя ў Белавежскай пушчы карціны чакаюць выставачныя залы Брэста.

Наталля КАНДРАШУК
Дзяржынск

Жывы куток у ДOME культуры

На наступны дзень камандзіроўкі сустрэўся з аўтарамі ліста ў “К”. У танцавальнай зале СДК сабралася каля 10 чалавек. Усе яны з горыччу распавядалі пра свае праблемы.

Засяроджу ўвагу на тых момантах, пра якія яшчэ не згадваў. Апаратура, якую не так даўно атрымалі міхееўцы, — маламагутная, з нізкай якасцю

ўдзел у раённым конкурсе “Таленавітыя дзеці” і занялі першае месца. [...] Усё было б добра, але, прымаючы ў падарунак вялізны торт, адна з удзельніц выказала пажаданне займацца ў нармальных умовах. Чакаючы аўтобус, усе абмяркоўвалі трыумфальную перамогу. У нашу кампанію, хаваючы слёзы, спяшалася далучыцца дырэктар Міхееўскага

рамонтныя работы. Напрыклад, у Расне, куды заехаў без папярэджання на наступны дзень і дзе таксама раённае кіраўніцтва плануе задачу аграгарадка і Дома культуры 31 кастрычніка (у пабудове 50-х гадоў ніколі не было капітальнага рамонт), аніякіх рабочых і пачатку рамонт не заўважыў. Мо сапраўды трэба было перад прыездам таксама патэлефанаваць?

Кніжкі, якія не пахнуць друкарскай фарбай

Завітаў і ў Міхееўскую сельскую бібліятэку, адрамантаваную сіламі мясцовай гаспадарчай групы аддзела культуры. Рамонт тут скончыўся ў ліпені, на яго пайшло каля 5 мільёнаў рублёў. Фонд гэтай бібліятэкі змяшчае амаль 10 тысяч кніг і часопісаў. Напрыканцы вясны тут былі ўсталяваны камп’ютэр, сканер, ксеракс і прынтэр, і цяпер самыя запатрабаваныя паслугі ў жы-

9. хароў Міхееўкі — паслугі Інтэрнета і ксеракопія.

Раней, па словах бібліятэкара Таццяны Фаміной, установа выконвала план платных паслуг толькі дзякуючы выдачы часопісаў і энцыклапедый на дом. На жаль, няма камерцыйнага фонду, амаль адсутнічаюць паступленні новых кніг. Дарэчы, такая ж сітуацыя склалася і ў Расненскай сельскай бібліятэцы, якую наведваў пасля і дзе таксама ў гэтым годзе, дзякуючы той жа гаспадарчай групе аддзела культуры, прайшоў рамонт. Няма пакуль тут і аматарскага аб’яднання, хаця Таццяна Фаміна плануе яго адкрыць. Чытальная зала бібліятэкі невялікая — толькі два сталы з чатырма месцамі за кожным, а ў Міхееўцы, нагадаю, каля 1000 чалавек, 530 з іх запісаны ў якасці чытачоў.

Па каментарыі звярнуўся да дырэктара Цэнтральнай раённай бібліятэкі і адначасова Дрыбінскай бібліятэчнай сеткі Тамары Салтанавай.

— Сітуацыя з камерцыйным фондам і з новымі паступленнямі кніг — сапраўды далёкая ад ідэальнай. Камерцыйнага фонду няма ні ў адной бібліятэцы раёна. Так, напрыклад, калі штогадовае адлічэнне на папаўненне бібліятэчных фондаў не павінна быць меншым за 15 працэнтаў ад агульнай сумы бюджэтнага фінансавання бібліятэк, дык за першае паўгоддзе спрацавалі толькі на 11 працэнтаў, ды і тое ў асноўным — за кошт газет і часопісаў. Новых кніг паступае вельмі мала.

Сітуацыя сапраўды дзіўная. Між тым, бібліятэка — гэта таксама аб’ект дзяржаўнай ідэалогіі: ад таго, як там наладжана праца з жыхарамі раёна, залежыць і разуменне мясцовымі насельнікамі, у тым ліку, і дзяржаўнай культурнай палітыкі.

Праца... пры зачыненых дзвярах

Пасля Міхееўкі, недзе а палове на шостую вечара, завіталі з Інай Балаўнёвай у вёску Трылесіна — аграгарадок мінулага года, дзе ўстановы культуры выглядаюць вельмі добра, а асабліва — Дом культуры. Вонкавы выгляд аграгарадка для перасяленцаў з шыкоўнай школы, Домам культуры, сталаўкай, вялікім гандлёвым цэнтрам і нават басейнам выклікаў сапраўднае захапленне. Такія б аграгарадкі — ды ў кожным рэгіёне Беларусі!

Засмуціла толькі адно. Ні ў адной установе культуры нам не адчынілі дзверы: супрацоўнікаў не было на месцы, Дом культуры аказаўся зачынены. Як і мясцовая бібліятэка ды філіял Дрыбінскай мастацкай школы. Толькі на дзвярах першай знайшлі паперку, з якой вынікала: бібліятэкар — у адпачынку.

Спевы зніклых вёсак

Яшчэ адну праблему хацелася б узняць у межах гэтага артыкула. Пра яе згадваў і на пачатку матэрыялу, яна, як падаецца, — актуальная і

надзённая не толькі для перасяленцаў. Як вядома, многія з’ехалі з мясцін, унікальных па сваёй традыцыйнай культуры, забраўшы разам з хатнім скарбам таксама і духоўную спадчыну: песні, якія спявалі матулі, абрады і звычай, на чым выходзіліся пакаленні, мастацкія традыцыі, якія знікнуць толькі разам з іх носьбітамі.

Зразумела, што захаваць гэты духоўны неацэнны скарб — найпершая задача тых культработнікаў, якія працуюць сярод перасяленцаў.

Але, на жаль, цяпер у раёне няма такіх аўтэнтычных аб’яднанняў, якія захоўвалі б традыцыі сваіх малых радзім. Часам людзі з розных рэгіёнаў збіраюцца спяваць народную песню, якая па-рознаму гучыць на Краснапольшчыне, Чэрыкаўшчыне, Слаўградчыне і Дрыбіншчыне. Але ў міхееўскім хоры гучыць яна ў гэтым “усярэдненым” выглядзе, губляючы аўтэнтычную шчырасць. Тое самае датычыць абрадаў, асабліва — вясельнай традыцыі, якая ў кожным з названых рэгіёнаў — своеасабліва. Як кажа намесніца дырэктара РЦК Святлана Трусава, звычайна ў такіх выпадках за ўзор бярэцца “больш прыгожая” традыцыя. Тое ж можна сказаць і наконт спеваў.

Дык ці будзе такая “сумесная” творчасць выхадцаў з розных рэгіёнаў Магілёўшчыны сапраўды адпавядаць традыцыі? Вельмі ў гэтым сумняваюся, бо пра ўзаемаўзбагачэнне і ўзаемапрасякненне рэгіянальных культур і гаворкі ніякай няма. Падаецца, што і тут таксама — недапрацоўка мясцовага аддзела культуры, які чамусьці не зацікаўлены ў стварэнні такіх творчых калектываў, куды б уваходзілі перасяленцы з аднаго рэгіёна. А гэтая праца магла б паспрыяць захаванню тых мясцовых традыцый, якія знікнуць праз пэўны прамежак часу разам з тымі бабулямі, якія яшчэ памятаюць матчыну песню. Не кажу ўжо пра тое, што такая багатая фальклорная “палітра” Міхееўкі магла б стаць сапраўдным дрыбінскім феноменам і мастацкай “фішкай” рэгіёна...

На дыскатэку мінулай пятніцы у Міхееўскі СДК не прыйшло ніводнага чалавека: цяпер жыхары ходзяць на танцы звычайна ў Дрыбін. І добра, калі ёсць транспарт у адзін бок. Бо позна ноччу трэба вяртацца дадому пешшу, а гэта, нагадаю, 7 доўгіх кіламетраў шпацыру пры любым надвор’і! Зразумела, дзяўчаты з аграгарадка так далёка не пойдучы і звычайна сядзяць па дамах.

Калі я з’езджаў з Дрыбінскага раёна, якраз пачынаўся дождж. Зноў будуць лужыны ў Міхееўскім СДК, зноў будуць стаяць вёдры і анучы. А значыць, і дыскатэка ў суботу — пад вялікім пытаннем...

І яшчэ раз нагадаю, што гаворка ідзе пра людзей, якія перасяліліся з забруджаных радыяцыйнай тэрыторыі. Клопат пра іх, належнае культурнае абслугоўванне — неабходны і неаспрэчны складнік дзяржаўнай ідэалогіі і палітыкі. Забываць пра тое не варта. Нават у неспрыяльных эканамічных умовах. Хаця закупіць якасную апаратуру і зрабіць капітальны рамонт будынка Міхееўскага СДК можна было яшчэ задоўга да эканамічнага крызісу.

А працаваць міхееўскія культработнікі ўмеюць. Доказам гэтаму — іхні клопат пра сваіх навучэнцаў, і нават ліст у нашу рэдакцыю, як апошняя надзея на дапамогу.

Галоўнае — каб іх скаргі пачула і раённае кіраўніцтва. Спадзяёмся, што так і будзе. І, зразумела, абавязкова стэлефануемца з Дрыбінскім райвыканкамам 31 кастрычніка.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Дрыбінскі раён — Мінск
Фота аўтара

гуку. Сапраўды, не працаваў ад самага пачатку ў СДК санвузел. Кіраўніцтва абяцае поўную замену ўсіх водаправодных труб і рамонт прыбіральні.

А вось чаго яшчэ не хапае міхееўскай моладзі:

— Мне вельмі падабаецца сучасная музыка і сучасныя танцы: брэйк-данс, тэктонік і многія іншыя, — кажа адзін з аўтараў ліста, Міхаіл Барысенка. — Але вось у чым незадача: педагога, каб вучыць мяне і маіх сяброў-дзяцей такім запатрабаваным харэаграфічным жанрам, у Міхееўцы няма.

І, па словах намесніка дырэктара Дрыбінскага РЦК Святланы Трусавай, якая адказвае за клубную дзейнасць, такога выкладчыка няма не толькі ў самім Дрыбіне, а і ўвогуле ў раёне. Таму і даводзіцца хлопцам з Міхееўкі, Дрыбіна і не толькі займацца танцамі самастойна. “Дарэчы, менавіта спецыялістаў-харэаграфікаў, а таксама акампаніятараў найперш і не стае ў раёне”, — паведамаў Дзмітрый Пімашэнка.

Не ўнікаючы ў падрабязнасці, хачу заўважыць таксама і тое, што паміж мясцовым і раённым кіраўніцтвам узнікаюць так званыя “местаковыя разборкі”. Згадаю толькі адзін факт (балазе пра яго гаварылася ў лісце-скарзе). Цытую: “У чэрвені 2009 года нашы малышы, удзельнікі гурткоў мастацкай самадзейнасці, прымалі

СДК. Тыя, хто старэйшыя, адразу зразумелі: Любоў Сяргеёўна атрымала “наганяй” за неасцярожнае выказванне ўдзельніцы”. Як дадала да гэтых слоў маці аднаго з аўтараў ліста, “дзеці стамаліся ад такіх умоў існавання ў ДOME культуры”.

— Задача аграгарадка — а, значыць, і Міхееўскага СДК — 31 кастрычніка — гэта толькі словы, — кажа адна з міхееўцаў Вера Карпенка. Адзначу, што з ейнай думкай пагадзіліся ўсе аўтары ліста.

Міхееўцы прыводзілі такі красамоўны факт: пасля тэлефанавання карэспандэнта “К” начальніку аддзела культуры Іне Балаўнёвай, позна вечарам у вёску было прывезена каля 60 рулонаў руберойду для рамонт клубнага даху. І толькі ў той дзень, калі я прыехаў, пачаўся яго рамонт. Як лічаць мясцовыя жыхары, усё гэта “паказуха”, бо дагэтуль ніякім рамонтам тут і не пахла. Калі б наша газета не адгукнулася на ліст, казалі мне яны, невядома, калі ўвогуле пачаўся б той рамонт. З радасным выразам твару дырэктар СДК падлічыла, што наша тэлефанаванне “каштавала” прыкладна паўтара мільёна рублёў: маю на ўвазе кошт рулонаў руберойду.

Не магу не засяродзіць увагу на дадзеным факце. Сапраўды, чамусьці так дзіўна супала, што менавіта пасля тэлефанавання з Мінска хутка знайшоўся руберойд, хутка распачаліся

Цягам уборачнай кампаніі да працаўнікоў хлебнай нівы на Століншчыне два разы на тыдзень выезджае інфармацыйна-прапагандысцкая група ў складзе спецыялістаў аддзела ідэалагічнай работы райвыканкама, работнікаў Цэнтральнай раённай бібліятэкі і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Кожны выезд плануецца, як мінімум, па двух адрасах, у розныя гаспадаркі.

У чарговую паездку да працаўнікоў сельскай гаспадаркі выправіліся ансамбль народнай песні “Ярок”, супрацоўнікі Цэнтральнай раённай бібліятэкі, а таксама дырэктары дамоў культуры: Рэчыцкага — Ірына Вабішчэвіч, Беражоўскага — Васіль Дзенісовіч, Белавушкага — Людміла Вандзіч, мастацкія кіраўнікі Альманскага

Песня! На выезд!

СДК — Ала Дзенісовіч і Гараднянскага — Уладзімір Казеня, метадыст раённага арганізацыйна-метадычнага цэнтра аддзела культуры Валерый Шуркала.

Кірунак узяты на Альшаны. Па дарозе спыніліся ў Высокім, бібліятэкары заняліся выдачай і абменам літаратуры. На збожжатоку СВК “Новая Прыпяць” работнікі сушыльнай гаспадаркі збіраюцца пад павеццю насеннага склада на невялічкі перапынак. Працоўная паўза

запаўняецца народнай песняй, а калі загучала полька, самыя гарэзлівыя пусціліся ў скокі.

Потым быў творчы візіт на пляцоўку па дапрацоўцы збажыны ў СВК “Харомскі”. І тут людзі ахвотна сочаць за нумарамі, падпяваюць і шчыра апладзіруюць.

З канцэртамі да хлебаробаў таксама выезджалі Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь — ансамбль народнай музыкі “Выцінанка” Столінскага ГДК, народныя аматарскія аб’яднанні “Прамень” Давыд-Гарадоцкага ГДК, “Гарынскія папрадухі”, фальклорна-этнаграфічны калектыў “Верасень” Рэчыцкага ГДК, аматарскае аб’яднанне “Радчанка” Радчыцкага ЦСДК, а таксама ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці шэрагу сельскіх дамоў культуры і клубаў Століншчыны.

Галіна ГАШЧУК

Столін

На здымках: добры настрой

доруць “Ярок”;

кнігавыдача ў Высокім.

Фота аўтара

Хіба ж у назве справа?

Ансамбль беларускай музыкі і песні прыдумаў і арганізаваў колішні дырэктар Іўеўскай дзіцячай школы мастацтваў Іван Чарняк. Вельмі любіў музыкант народны мелас. І свой гурт хацеў назваць спярша “Родныя напевы”. Найменне не прыжылося па вельмі трывіяльнай прычыне: доўгае словазлучэнне, пазначанае на баяне кіраўніка, не кідалася ў вочы. А тое, што надпіс такі павінен на інструменце прысутнічаць, было для Івана Паўлавіча адной з галоўных умоў. Адсюль і кампраміс: кароткая і выразная назва — “Чабарок”. Падумаў спрактыкаваны музыкант: хіба ж у найменні справа? Галоўнае — каб калектыў прафесійна гучаў! Так і гучыць. Івана Чарняка ўжо няма з намі, а “Чабарок” паранейшаму радуе слухача.

У 1992-м калектыў становіцца народным. У рэпертуары — дзесяці аўтарскіх і народных песень. Асноўная адметнасць “Чабарка” ў тым, што гэта сяброўскі калектыў. І сяброўства заснавана не толькі на, так бы мовіць, карпаратыўнасці стасункаў (усе ўдзельнікі з’яўляюцца педагогамі і супрацоўнікамі мясцовай ДШМ) — яно мацуецца і агульнай творчасцю, адзіным памкненнем надаць тутэйшай песні адмысловы статус нематэрыяльнай каштоўнасці, што павінна перадавацца з пакалення ў пакаленне.

Мастацкім кіраўніком “Чабарка” з’яўляецца баяніст і аранжыроўшчык Леанід Журко, у склад народнага ансамбля ўваходзяць дырэктар школы мастацтваў Іна Шукава, настаўнікі Наталля Славінская, Павел Шчоцкі, Наталля Баярчук, Леанід Мікша, Наталля Дзейкун, Міхаіл Гіль, Алена Балтушыс і сакратар-машыністка ДШМ Галіна Лукша.

Ансамбль заняў першае месца на абласным конкурсе “Панямоння

жыватворныя крыніцы”, паспеў пабываць з канцэртамі ў Расіі, Украіне, Польшчы, Літве.

Я.Р.

Фота аўтара

На здымку: народны ансамбль беларускай музыкі і песні “Чабарок” Іўеўскай ДШМ.

Старына ажывае ў дрэве

Упершыню на Гомельшчыне адбыўся абласны конкурс драўлянай скульптуры “Ажылая старына”. Фігуры русалак, лесавікоў і іншых фальклорных персанажаў беларускіх казак ды прадстаўнікоў славянскай міфалогіі да трох метраў вышыней стварылі майстры, спрактыкаваныя ў традыцыйным беларускім мастацтве. Праходзіў конкурс на базе Майстэрні народных рамёстваў пры Жгунскім сельскім доме культуры Добрушкага раёна.

Дзесяць разьбіраў у Гомеля, Добруша, Жлобіна і Петрыкава жылі і працавалі ў СДК з 10 па 14 жніўня. Драўляныя скульптуры выставілі ў Гомельскім абласным цэнтры народ-

най творчасці. Частка работ адправілася ў вёску Бубноўка Акцябрскага раёна, дзе знаходзіцца рэзідэнцыя гомельскага Дзёда Мароза.

Усе ўдзельнікі конкурсу атрымалі дыпламы і падарункі. Першыя тры прызы дасталіся гамельчаніну Віктару Расолаву, Аляксею Батану з Петрыкава і Мікалаю Ляшкову з вёскі Жгуні, дзе і ладзілася “Ажылая старына”.

Апошні займаецца мастацкай апрацоўкай дрэва цягам ужо дзесяці гадоў. Сем з іх — вучыць дзяцей. Мікалай Ляшкоў упэўнены: “Традыцыі драўлянай скульптуры захоўваюцца ў нас з вялікім стараннем. Майстэрства пераймаюць школьнікі, яны робяць такія чуды, на якія і я не здатны.... Конкурс вызначыў прафесіяналаў, а ім, што вельмі радуе, падрастае ў нашым раёне годная змена”.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

На здымку: Мікалай Ляшкоў са сваімі работамі.

Мінскі абласны цэнтр народнай творчасці, Чэрвеньскі раённы метадычны цэнтр народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы правялі на Чэрвеньшчыне напрыканцы жніўня І Абласное свята-конкурс майстроў ткацтва і пляцення паясоў пад назвай “Беларускі пояс”.

Заткнулі за пояс!

Пояс — рэч шматфункцыянальная. У традыцыйнай культуры ён не толькі фіксаваў адзенне, утрымліваў люльку, нож, ключы ці грэбень. Ён атаясамліваўся з колам-сусветам, знітоўваў чалавека з ім. Больш за тое — аберагаў ад хвароб, надаваў моцы...

У першым конкурсе “Беларускі пояс” бралі ўдзел каля ста майстроў з 20 раёнаў Мінскай вобласці. Творцы пака-залі традыцыйныя тэхнікі ткацтва: на

бердзечку, на ніце, пераборную, на дошчачках...

Цягам свята ўшанаваны тыя майстры, якія прадэманстравалі лепшыя вынікі ў пераемнасці свайго мастацтва, захаванні традыцый, адраджэнні рэгіянальных тэхнік ткацтва... Асобныя ўзнагароды ўручаны самаму маладому ўдзельніку і лепшаму сямейнаму калектыву.

Наш кар.

У Цэнтральнай райбібліятэцы Навагрудка прайшла выстаўка работ жывапісца з вёскі Купіск Віктара Залаціліна. На вернісажы старшыня Навагрудскага райвыканкама Анатоль Кулак заўважыў, што Залацілін, дасягнуўшы творчых поспехаў у сталіцы, вярнуўся на малую радзіму, чарговы раз абвергнуўшы меркаванне, што вяскоўцу трэба шукаць шчасця ў горадзе.

Дзе нарадзіўся, там і згадзіўся

Віктар Залацілін, які нарадзіўся ў 1955 годзе, — мастак самадзейны. Прафесійны жывапісец Кастусь Качан, убачыўшы работы Віктара, прапанаваў дырэктару Дома-музея Адама Міцкевіча Міколу Гайбу нала-дзіць выстаўку. Той пагадзіўся. Потым была выстаўка ў адной з галерэй

Мінска, а неўзабаве — у Гродне, Лідзе, Баранавічах...

Чарговая, навагрудская, выстаўка работ Залаціліна называлася “Любіць жыццё — бачыць прыгажосць”. На ёй прадстаўлена 35 бліскучых пейзажаў.

Яўген ЛАПЦЕЎ

Навагрудак

Дырэктар Чавускай ЦБС Алена Петракова гатова распавядаць пра бібліятэчную справу бясконца. Пры гэтым у паперкі-справаздачы не заглядае. Кожная лічба ці факт — як частка творчага жыцця. Яно і не дзіва: Алена Уладзіміраўна скончыла ў свой час Магілёўскі бібліятэчны тэхнікум, потым — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў па спецыяльнасці “бібліятэчная справа”. Прафесіяналка!

Плён творчых праектаў

Дык вось, лічбы і факты. Бібліятэчныя ўстановы цягам апошніх 10 гадоў у раёне не скарачаліся. Бібліобус дзейнічае з 2007-га, у рэйс адпраўляецца 2 — 3 разы на тыдзень. Графік выездаў у кожную з 50-ці вёсак раёна ёсць у кожным сельсавеце. Усе 44 бібліятэкары дзейнічаюць на поўных стаўках, адказнасць усведамляюць цудоўна. Доказам таму — шматлікія аўтарскія праекты. Напрыклад, пры бібліятэцы аграгарадка “Антонаўка” дзейнічае клуб “Прырода і фантазія”, які заняў трэцяе месца ў Рэспубліканскім конкурсе бібліятэчных фарміраванняў. Сапраўды, вырабы з прыродных матэрыялаў — унікальныя, а сістэма экалагічнага выхавання варта пераймання ў ЦБС іншых раёнаў.

І яшчэ пра адзін праект, што дзейнічае на Чавусчыне. Называецца ён “Ты і твая бібліятэка”. Мэта — прафарыентацыя школьнікаў. У выніку гэтай работы некалькі юных чытачоў з сяла паступілі ў Магілёўскі бібліятэчны тэхнікум.

А.С.

На здымку: дырэктар Чавускай ЦБС Алена Петракова. Фота аўтара

Ужо дзесяць гадоў пры Аброўскім СДК актыўна дзейнічае вакальны гурт “Медуніца”, дзе кіраўніком — Алена Палуяновіч...

Вытокі самабытнасці — з зямлі і хлеба

У рэпертуары “Медуніцы” асаблівае месца займаюць мясцовыя песні. Ё-ты залаты спеўны фонд перайшоў ім у спадчыну ад бабুলы. Удзельнікі калектыву перакананы: народная песня краенае сваёй самабытнасцю, глыбіннай сутнасцю, што бярэ пачатак з зямлі і хлеба.

У “Медуніцы” — 5 чалавек. З гадамі прыйшла ўпэўненасць у свае сілы і магчы-

масці, сталела і выканаўчае майстэрства.

На кожным свяце жыхары Аброва сустракаюць апладысментамі. Вяскоўцы ганарацца сваімі самадзейнымі артыстамі, падтрымліваюць іх жаданне зберагчы аброўскія народныя песні.

Юлія БАСАЛАЙ

Вёска Аброва, Івацэвіцкі раён

Нязменны шматгадовы мастацкі кіраўнік усім вядомага кіначасопіса “Ералаш” — часты госьць у беларускай сталіцы. Барыс ГРАЧЭЎСКІ наведвае Мінск звычайна напрыканцы восені, прывозіць свежыя выпускі кароткаметражак для “мальчешек і дівчонок, а такжэ іх родзіцеляў” на Міжнародны фестываль “Лістападзік”. Гэтым разам ён завітаў з іншай нагоды: каб асабіста прапанаваць беларускаму глядачу свой рэжысёрскі дэбют — фільм “Дах”.

Так, як ні дзіўна гэта гучыць, але шасцідзясяцігадовы Барыс Грачэўскі, чалавек, якога ведаюць на ўсіх студыях былога Саюза, — пачатковец у вялікім кіно. І, трэба адзначыць, дэбют у яго атрымаўся гучным і не зусім чаканым. Галоўныя дзейныя асобы стужкі — падлеткі, але прызначана яна, у першую чаргу, дарослым. Дарэчы, тым дарослым, якія ўжо частыры дзесяцігоддзі глядзяць “Ералаш”. Стужка заснавана на рэальнай гісторыі: тры трынаццацігадовыя сяброўкі, засмучаныя няўвагай з боку дарослых, кінуліся з даху шматпавярховага будынка...

Жудаснай трагедыі магло б і не быць, калі б дарослыя былі больш уважлівыя да праблем сваіх нашчадкаў, сцвярджае сваёй карцінай рэжысёр, які за час працы ў дзіцячым кіно дасканала вывучыў нюансы ўзаемаадносін розных пакаленняў. Паводле жанру “Дах” — драма пра адносіны бацькоў і дзяцей ды недахоп любові. У добрым сэнсе стужка з’яўляецца нашчадкам таго “падлеткавага” кіно, якому ў свой час надавалася шмат увагі. Цяперашні кінематограф звяртаецца да такой тэматыкі не так часта, таму сам факт з’яўлення “Даху” ў рэпертуры кінатэатраў — добрая навіна.

Карэспандэнт “К” задаў шэраг пытанняў Барысу Грачэўскаму, які аказаўся вельмі эмацыянальным суразмоўцам. Па ўсім было відаць, што дзіцячая і падлеткавая тэма ў кіно для Грачэўскага — сапраўдны сэнс жыцця. Ды і... Ці ж магло быць інакш?..

Для дзяцей і дарослых

— **Барыс Юр’евіч, мы сустрэліся літаральна праз дзень пасля таго, як адбылася прэм’ера вашай стужкі ў Маскве. Вы неяк адрозніваеце беларускага глядача ад іншых? Чаму прыехалі прадстаўляць стужку менавіта ў Мінск?**

— Таму, што вельмі люблю ваш горад і хачу асабіста паглядзець у вочы сваім першым глядачам. Ведаецца, глядач у Мінску і сапраўды незвычайны: ён куды больш добры, чым у той жа Маскве. Тое ж магу сказаць наконт Казані, Краснадара, іншых гарадоў, куды паедзем прадстаўляць нашу карціну. Цяжка сказаць, чаму, але ў вялікім мегаполісе людзі больш жорсткія. Мінск у гэтым сэнсе — куды больш прыемнае месца.

— **Беларускае кіно ў свой час было вядомае ў Савецкім Саюзе, у тым ліку і сваімі дзіцячымі карцінамі...**

— Так! Стужкі “Беларусьфільма”, якія знялі Леанід Нячаеў і Уладзімір Бычкоў, — класіка ўсяго савецкага кіно. Але яны здымалі казкі, а я лічу, што дзецям, асабліва падлеткам, патрэбны і больш сур’ёзныя сюжэты. Тыя размовы, якія ім прапаноўвалі цудоўныя, на вялікі жаль, ужо сышоўшыя з жыцця,

Вопытны дэбютант пра “эфект сур’ёзнага кіно”

рэжысёры Дзінара Асанава і Валерыя Прыёмыхаў. Не магу сказаць, што з’яўляюся іх непасрэдным пераемнікам, бо “Дах” у першую чаргу прызначаны для дарослых. Таму назваць сваю карціну цалкам “дзіцячай” мне вельмі цяжка: у ёй узятае вельмі складанае пытанне, у тым ліку і праблема падлеткавых самазабойстваў. Гэта толькі ў кіно ўсё заканчваецца добра, і гераіні-дзяўчынкі ў апошні момант вырашаюць не кідацца з даху. Выпадак жа, які лёг у аснову сцэнарыя, скончыўся трагедыяй... Таму калі стужку паглядаць і самі падлеткі, лепш за ўсё — разам з бацькамі, — гэта будзе проста цудоўна! Ведаецца, пасля першых сеансаў я назіраў, як шмат якія глядачы, прывічым розных узростаў, хапаліся за мабільныя тэлефоны і, не адыходзячы ад кіназалаў, звянілі сваім родным. Пагадзіцеся, варта здымаць сур’ёзнае кіно, каб яно стварала падобны эфект! І, трэба сказаць, неаблаі.

— **На ваш погляд, чым адрозніваецца праца ў “дзіцячым” і “дарослым” кіно? Існуе меркаванне, што здымаць кіно для дзяцей куды больш складана...**

— Хто вам такое сказаў? Ніякай розніцы паміж здымкамі для дзяцей і здымкамі для дарослых няма. Калі рэжысёр — таленавіты чалавек, то для яго не так істотна, як і для каго здымаць. Галоўнае, каб ён быў упэўнены ў сваіх сілах, апантаны тым, што хоча данесці да аўдыторыі. У кіно “для дзяцей” ёсць свае асаблівасці, нюансы, але ў глабальным сэнсе ад кіно “для дарослых” яно нічым не адрозніваецца.

— **А ці магчыма абазначыць гэтыя самыя нюансы?**

— Заўсёды вельмі складана знайсці выканаўцу на дзіцячую ролю. Калі дарослыя акцёры ўвесь час “пад рукой”, патэнцыйныя маленькія акцёры могуць нават не падарвацца, што іх чакаюць у свеце

леткаў. Што з таго, калі школьнікі трапяць у кіназал са сваім класам? Галоўнае — што яны там пабачаць. А вось з апошнім у сучаснай Расіі вялікія праблемы: глыбокіх, кранаючых душу стужак амаль не здымаюць...

— **Мяркуючы па “Даху”, вас нельга назваць суровым “маралістам”. Вы не баіцеся зракацца і “небяспечныя” раней тэмы, такія, напрыклад, як узаемаадносіны полаў у раннім узросце...**

— Таму што гэтыя ўзаемаадносіны існуюць! Ад іх нікуды не падзецца, і самае кепскае, што можна зрабіць, — пакінуць падлетка з гэтым пытаннем сам-насам. У “Даху” разам з маім сааўтарам, таленавітым сцэнарыстам Ірынай Бурдзянковай, мы якраз і паспрабавалі паразмаўляць з глядачом на гэтую тэму, зрабіць пэўнае пасланне бацькам: калі не будзеце цікавіцца тым, чым

толькі ўзяць нашу стужку, але і прапанаваў ёй лепшыя залы.

— **Ці цяжка было здымаць драму чалавеку, імя якога шчыльна звязана з самым вясёлым кінасерыялам?**

— Цяжка. Але не таму, што нечага не хапала ў досведзе (дзякаваць Богу, больш за сорак гадоў у кіно!). Цяжкасці былі цалкам псіхалагічныя. Сама тэма, за якую я ўзяўся, надзвычай складаная. Эмацыянальна вельмі няпроста перажываць трагедыю сваіх герояў. Тое ж самае адчувалі і дзяўчынкі, якія ігралі ў стужцы. Асабліва няпростымі аказаліся здымкі апошняй, кульмінацыйнай, сцэны на тым самым даху. Надвор’е не спрыяла: было вельмі холадна, дзёмуў моцны вецер. Юныя актрысы ў такіх умовах замярзалі літаральна за пяць хвілін. Ім даводзілася адагравацца ў пастаў-

Госць Мінска

Не для “паглынальнай ікаў поп-корну”

цікавяцца вашы дзеці, — апынецца ў небяспечнай сітуацыі!

— **На ваш погляд, ці можна даваць дзецям абсалютную волю? Не сакрэт, што ў час Інтэрнета аб некаторых рэчах яны могуць даведацца зарана ды пашкодзіць сваю, яшчэ канчаткова не сфарміраваную, псіхіку?**

— Я не прыхільнік нейкіх там забаронаў і абмежаванняў. Тым больш цяпер, калі праз Сеціва і тэлебачанне дзеці атрымліваюць інфармацыю нават раней за дарослых. Я — чалавек сталага ўзросту, у мяне дарослы сын, цалкам самастойны чалавек, які займаецца сур’ёзнымі рэчамі. Але калі б ён быў падлеткам, і я, напрыклад, застаў яго за праглядам “кепскіх” сайтаў, то сеў бы побач і даказаў: глядзець там няма чаго, ёсць мноства больш цікавых заняткаў.

Перажываем разам

— **Сучаснае кіно збольшага прапануе глядачу забавляльны прадукт. Ваша ж стужка выклікае нашмат больш складаныя эмоцыі. Вы не баіцеся таго, што яна будзе незаўважанай на фоне шматмільённых галівудскіх праектаў?**

— Баюся! Вельмі хвалюся за лёс гэтай карціны. Не толькі з-за таго, што яна — мой першы рэжысёрскі досвед, але і таму, што ў яе ўкладзена так шмат працы, сіл, грошаў! З гэтай прычыны і супраўдаю прэм’еру амаль што ва ўсіх гарадах, дзе “Дах” выходзіць на экраны. Дарэчы, хачу яшчэ раз падзякаваць “Мінскаму кінавідапракату”, які пагадзіўся не

леным на даху буданчыку, дзе працаваў ацяпляльнік. Але самым цяжкім для іх стала — перажываць эмоцыі сваіх гераінь. Таму слёзы, якія вы бачыце на экране, — сапраўдныя, як і паўсюдна ў стужцы: гліцэрын, як заведзена ў кіно, мы ні разу не выкарыстоўвалі.

На маю вялікую радасць, у “Даху” вырашылі ўдзельнічаць вельмі добрыя акцёры. Маша Шукшына, якую я ведаю з маленства, бо пэўны час працаваў з яе бацькам Васілём Макаравічам, сыграла ў карціне надзвычай цікавую ролю. Тое ж можна сказаць наконт Валерыя Гаркаліна, Вольгі Пракоф’евай — вельмі сур’ёзных, дарэчы, акцёраў, якім, аднак, звычайна дастаюцца камедыйныя вобразы. Толькі захапленне магу выказаць на адрас Еўдакіі Германавой: не сумняваюся, яе праца будзе ацэнена “на выдатна”.

А што да “Ералаша” — так, ён вясёлы, але не “пусты”, як большасць сучасных “падлеткавых камедый”. Пустая забава забываецца адразу пасля прагляду, а змест нашых выпускаў памятаюць дзесяцігоддзямі. Бывае так, што да мяне звяртаюцца са словамі падзякі зусім дарослыя людзі: аказваецца, некалі глядзелі “Ералаш”!

— **Гэта значыць, можна чакаць новых серый кіначасопіса?**

— Безумоўна! “Ералаш” застаецца маім галоўным дзецішчам. Упэўнены, ён будзе цікавы яшчэ не аднаму пакаленню малых і дарослых. Вось заўтра вяртаюся ў Маскву і адразу — на здымкі чарговай серыі...

Антон СІДАРЭНКА

3 Азоўскага ўзбярэжжа

Адразу з некалькімі ўзнагародамі вярнулася беларуская дэлегацыя з XII Міжнароднага кінафестывалю ў Бярдзянску, які праходзіў на ўзбярэжжы Азоўскага мора з 28 жніўня па 3 верасня. Па выніках кінафоруму беларускія стужкі былі адзначаны ва ўсіх конкурсных праграмах.

Стужка дакументаліста Мікалая Князева “Калі мне было восем гадоў” была прызнана лепшай і атрымала прыз “Залатая Брыганціна” ў конкурсе кароткаметражных дакументальных стужак. У конкурсе поўнаметражных ігравых стужак прыз “За лепшае выкананне жаночай ролі другога плана” ў карціне Рэнаты Грыцковай “Інсайт” дастаўся мінскай актрысе Вользе Івановай. Вялікі глядацкі поспех мела тэлевізійная карціна Андрэя Голубева “Крапавы берэт”. Яна была ўзнагароджана дыпламам “За падтрымку патрыятычнай тэмы”.

Уладальнікам Гран-пры фестывалю — “Залатой Брыганціны” за лепшую ігравую стужку — сталі турэцкія кінематографісты з карцінай “JANJAN”. Журы ігравага конкурсу сёлета ў Бярдзянску ўзначальваў народны артыст Украіны Барыс Саўчанка.

Экспурсія ў сховішчы

У Дзень горада Мінска жыхарам і гасцям сталіцы Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны прапануе экскурсіі па тэматычных раздзелах пастаяннай экспазіцыі і па выстаўках, што будуць прысвечаны мужнасці абаронцаў горада ў чэрвені 1941 года, Подзвігу мінчан у гады акупацыі, героям баёў за вызваленне Мінска ў ліпені 1944 года.

Пад час экскурсіі па выстаўцы “Трафеі вайны” наведвальнікі даведаюцца, як аднаўляўся разбураны Мінск, аб адкрыцці ў Мінску 22 кастрычніка 1944 г. музея, і змогуць пазнаёміцца з першымі музейнымі экспанатамі і лекцыямі.

Прыемным падарункам для наведвальнікаў музея будзе і тое, што яны змогуць пабываць на экскурсіі ў музейных сховішчах.

У час акцыі “Фота памяці пакаленняў” можна будзе сфатаграфавання з музейнымі экспанатамі, ваеннымі рэліквіямі і патрэніравацца ў меткай стральбе на электронным цыры. У кіназале музея прадэманструюць мастацкія фільмы “Дзяўчынка шукае бацьку” і “Чаклун і Румба”, створаныя на кінастудыі “Беларусьфільм”.

Шэфская акцыя

Заўтра, 13 верасня, у Беларускім дзяржаўным цырку пры падтрымцы Мінгарвыканкама адбудзецца чарговае шэфскае прадстаўленне.

Як паведамілі нашаму карэспандэнту ў адміністрацыі Белдзяржцырка, гэтая дабрачынная акцыя ў падтрымку дзяцей-сірот, шматдзетных і малазабяспечаных сем’яў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, розных дабрачынных фондаў і арганізацый, якія аказваюць дапамогу дзецям, праходзіць ва ўстанове культуры цягам многіх гадоў. Сёлета ў мерапрыемстве чакаецца ўдзел выконваючага абавязкі старшыні Мінгарвыканкама Мікалая Ладуцкі і начальніка ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Уладзіміра Карачэўскага.

Сёлета ў падтрымку дзяцей у Белдзяржцырку выступяць артысты міжнароднай праграмы “Вялікі Варшаўскі цырк. Сланы”. З паказальнымі нумарамі выступяць акабаты з Кеніі.

З гэтай нагоды ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Інстытутам гісторыі была праведзена Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Мінск і мінчане. 10 стагоддзяў гісторыі”.

Як адзначыў прафесар кафедры кіравання Мінскага гарадскога інстытута развіцця адукацыі Сяргей Странкоўскі, пад час этапа нараджэння гарадскога самакіравання ў 1499-я — 1550-я гады былі ўсталяваны асноўныя прававыя нормы самакіравання, адбываўся падзел паўнамоцтваў. У сваю чаргу, гараджане вызваліліся ад улады вялікакняжацкіх чыноўнікаў-наместнікаў, старастваў, ваявод.

Аснову ж норм, што выкарыстоўваліся гарадскім самакіраваннем Мінска, складалі палажэнні прывілеяў і іншых грамат вялікіх князёў і каралёў. Усяго ў розны час гораду было выдадзена каля 30 адпаведных дакументаў. А першы прывілей утрымліваў каля 40 нарматывных палажэнняў. Прывядзём невялікі ўрывак на сучаснай мове з гэтага дакумента, падпісанага Вялікім князем Літоўскім Аляксандрам: “...Каб нашы людзі, якія там жывуць, дзякуючы добраву і справядліваму ладу, былі заахвачаны, гэты наш горад Менск з права літоўскага і рускага, якое спачатку там было ўстаноўлена, на права нямецкае, так званае Магдэбургскае, пераводзім на вечныя часы. Паста-наўляем і даём ім магчымасць паводле гэтага Магдэбургскага права чыніць поўнае кіраванне і ўсе законы, ліквідуючы ў гэтым горадзе ўсе ранейшыя правы, законы і звычаі, якія Магдэбургскае права стрымліваюць, уціскаюць або яму перашкаджаюць...”

Як падкрэсліў Сяргей Странкоўскі, у пазнейшы час прывілеі дакладна вызначылі межы гарадскіх земляў. Таксама паводле іх палажэнняў жыхароў

Мінская гарадская
пячатка. 1591 г.

Сучаснае айчыннае заканадаўства, як вядома, сваімі караннямі сягае ў мінуўшчыну. Ужо з летапісных часоў на нашых землях былі свае правілы паводзін, гандлю, адміністрацыйнага кіравання. Важным крокам у іх развіцці стала наданне некаторым беларускім гарадам магдэбургскага права, якое прадугледжвала мясцовае самакіраванне. У прыватнасці, Мінск набыў такі прывілей 510 гадоў таму — у 1499 годзе і з таго часу стаў асобнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкай Вялікага княства Літоўскага.

горада, якія пражылі ў Мінску больш за 10 гадоў, але былі нечымі падданымі, не вярталі былым уладальнікам. Адпаведнымі граматамі разглядаліся і эканамічныя пытанні, напрыклад, вызначаліся дні што-тыднёвых таргоў. Бяспрэчна, не маглі пакінуць па-за ўвагай тагачасныя заканадаўцы і рэгламента-

ванасць падаткаў і павіннасцей, якія патрабаваліся ад гараджан на карысць дзяржавы.

У цэлым жа, усе жыхары Мінска перадаваліся пад юрысдыкцыю органа гарадской улады — магістрата — і абавязаны былі судзіцца толькі па нормах магдэбургскага права. “Теж хотим, абы вси, в том реченном месте Менском мешкаючи на котором-колвек местцу, права того Майтборского поживали и ему во всех речах повинни были и в каждом деле послушни”.

Паводле прывілея гараджане атрымалі дазвол узвесці будынак ратушы для размяшчэння магістрата. Кіраванне горадам ажыццяўлялася радай, што складалася ў Мінску з 12 чалавек-радцаў. На чале яе знаходзіліся два бурмістры, якія выбіраліся з ліку радцаў. Рада з бурмістрамі і называлася магістратам. Ён выконваў судовыя і паліцэйскія функцыі, сачыў за гандлем, правільнасцю меры і вагі, збіраў падаткі.

Пачынаючы з Яна Казіміра, каралі, у асноўным, пацвярджалі граматы папярэднікаў. Іх прывілеі забаранялі шляхце і духавенству набываць нерухомую маёмасць у Мінску, а за набытую раней трэба было плаціць асобны падатак.

На “право Майтборское”, або Што сказаў бурмістр?

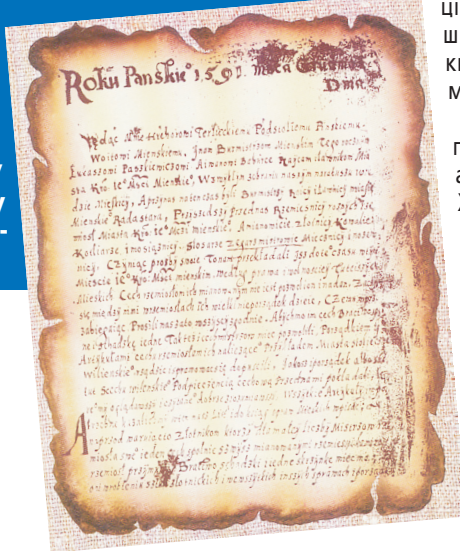

Кафля са стужкавым
арнамантам. XVII ст.

тых Пятра і Паўла, у адпаведнасці з якім яно кіравала сваёй школай, друкарняй, трыма цэрквамі, мужчынскім і жаночым манастырамі.

Прааналізаваўшы змест усіх прывілеяў, Сяргей Странкоўскі адзначыў, што на працягу XVI — XVIII стст. у Мінску існавала двухузроўневая сістэма самакіравання, якая, з аднаго боку, уключала магістрат, а з другога — цэхі і брацтвы.

Цікавы факт: аказваецца, нагляднае ўвасабленне мясцовага самакіравання — герб — быў прыняты толькі 12 студзеня 1591 года па просьбе гараджан для выкарыстання яго на пячатках. На гербе, які і зараз мае горад, размешчана выява Божай Маці з анёламі.

Старонка дакумента часоў надання
Мінску магдэбургскага права.

Новым этапам у развіцці горада стаў прывілей ад 16 ліпеня 1569 года, якім прадугледжваліся аб’яднанне рамеснікаў у цэхі і наданне ім асобных правоў. Цікава, што яшчэ ў часы Сярэднявечча магдэбургскае права ўжо прадугледжвала супрацьдзеянне п’янству. Так, кожны цэх быў своеасаблівай дапаможнай службай магістрата па наглядзе за правіламі гандлю алкагольнай прадукцыяй. Таксама праз названыя структуры даводзіліся да грамадства і распараджэнні магістрата.

У сваю чаргу, агульнай адукацыяй і маральным выхаваннем займаліся брацтвы — праваслаўныя, каталіцкія і уніяцкія. Напрыклад, кароль Уладзіслаў IV у 1633 г. выдаў прывілей брацтву ў гонар свя-

На старонках “К” неаднойчы ўзнімалася пытанне пошуку імёнаў байцоў Чырвонай Арміі, зніклых без вестак у час Вялікай Айчыннай вайны. Сёння існуе рэальная надзея знайсці інфармацыю пра сваіх родных. І найперш — дзякуючы актыўнай працы пошукавых арганізацый, айчынным і замежным архівістам.

Каб вярнуць імёны

Як адзначылі ў Доме-музеі І з’езда РСДРП, пошук будзе працягвацца, і, самае галоўнае, — у кожнага ёсць магчымасць пакінуць сваю заяўку. У далейшым усе заяўкі будуць размешчаны на сайце Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь. Раздрукаваныя ж архіўныя адказы можна атрымаць у Доме-музеі І з’езда РСДРП.

Нядаўна ўстановай атрыманы даныя ад мінчан па няўлічаных пахаваннях палонных чырвонаармейцаў у вёсках Кальцберг пад Радашковічамі, Бярозаўка Мінскага раёна і ў Петкавічах Баранавіцкага раёна. Як запэўнілі ў музеі, інфармацыя будзе перададзена ўпраўленню па ўшанаванні памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь.

А 11 верасня ў Доме-музеі І з’езда РСДРП адбылося ўручэнне архіўных дакументаў з інфармацыяй пра тых, хто загінуў без вестак. У цэлым, у межах выставачнага праекта “Суровыя, ваенныя, простыя...” супрацоўнікі музея сумесна з удзельнікамі пошукавага клуба “Віктру — Мінск” правялі пошук сваякоў мінчан, што зніклі ў віхуры Другой сусветнай. Па словах супрацоўнікаў музея, за час экспанавання выстаўкі атрыманы звесткі пра 153 салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі з Цэнтральнага архіва Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі, пошукавых атрадаў Беларусі, Расіі, Украіны. У выніку высветлена месца 21 пахавання, атрыманы ўдакладняльныя даныя на 54 салдат.

Шпора з Шацілінскага Вострава

Знайсці і распазнаць таямніцу не так ужо і цяжка. Трэба толькі дакладна ведаць, дзе яна знаходзіцца. Своеасаблівым кампасам для гісторыкаў служаць архіўныя матэрыялы. Менавіта дзякуючы ім сёння добра вядома пра надзвычай цікавыя аб’екты Светлагоршчыны, даследаваннем якіх цягам некалькіх гадоў займаецца доктар гістарычных навук Сяргей Рассадзін.

Адзін з гэтых аб’ектаў — Шацілінскі Востраў. Па словах гісторыка, археалагічны сезон на ім быў завяршальным, паколькі гэты помнік даследаваны практычна цалкам, а ўсе знаходкі пасля вывучэння будуць перададзены ў Светлагорскі музей. Паводле вынікаў раскопак вядома, што плошча сядзібы складала паўгектара. На жаль, частка яе была страчана з-за падмыву берага Бярэзінай, а таксама гаспадарчай дзейнасці мясцовых жыхароў, агароды якіх размяшчаліся акурат тут. У выніку гэтага страчана каля 30% культурнага пласта.

Сёлета знойдзены прадметы з рэштак скуры (яны датуюцца першай паловай XVII ст.), у прыватнасці, кавалкі бота. Адшукана таксама адна шпора, шэраг шкляных, каменных, керамічных і металічных прадметаў, у тым ліку манеты каралевы Крысціны Шведскай, караля Карла Філіпа. Сустрэлася ў час раскопак і луска рыб, у тым ліку вялікіх асятроў, якія раней вадзіліся ў рацэ. Таксама былі ўскрыты рэшткі печы-дамніцы. Усяго ж сядзіба ўключала дом, стайню, хлэй, кузню. Захаваліся нават рэшткі унікальнай глінабітнай падлогі XVI ст. Некаторыя знаходкі сведчаць, што паселішча ўзнікла тут яшчэ ў Раннім Сярэднявеччы, у VI — VII стст. — перыядзе Тураўскага княства, і больш познія часы.

Для даследчыкаў пэўнай загадкай было пытанне, што падарыў кароль у 1560 годзе Манкевічам, якім дастаўся востраў пасля смерці Рамана Шацілы. Вось тут архівы і паспрыялі раскрыццю гістарычнай таямніцы: Манкевічы не атрымалі ад караля ніводнай прыгоннай душы. Яны былі звычайнымі арандатарамі, самі апрацоўвалі зямлю. Кароль жа надзяліў іх лесам “з дрэвам бортным і нябортным, рыбны-

мі ловамі, бабровымі гонямі”, гаворачы сучаснымі словамі — “экалагічным масівам”. А паселішча месцілася практычна ў цэнтры гэтых угоддзяў.

Сёння, па словах Сяргея Яўгенавіча, дзякуючы зацікаўленасці грамадскасці, паселішча збіраюцца аднаўляць. Ужо створаны эскізы Шацілінскага Вострава з рэканструкцыяй сядзібы XVI — XVIII стст. Не выпадкова гісторыкі пакінулі і рэшткі культурнага слою для наступнага экспанавання. Да таго ж, як падкрэсліў археолаг, усе муляжы

будуць вырабляцца па існаваўшых раней аналагах. Гаворка — не аб нейкім атракцыёне, але ўсё ж у сядзібе можна будзе пакаштаваць гарбаты з зёлак па старадаўніх рэцэптах.

Грамадскасць зацікаўлена, каб прадоўжыць раскопкі ў Шацілках — месцы, куды перасялілася частка роду Манкевічаў. Асабліва цікавымі могуць стаць даследаванні езуіцкага касцёла, заснаванага ў 1638 г. панам Пятром Трызнам.

На здымку: раскопкі ў Светлагорскім раёне.

Па-чацвёртае, або Яно ж — па-першае

“Люблю паэзію як від мастацтва, найбольш блізкай музыцы. Паэзія паляпшае ўспрыняцце музыкі і з’яўляецца яе філасофскай часткай у маёй музыцы”, — у 1972 годзе вызначыў уласную творчую прастору Чэслаў Нэмэн. А вось сказанае на год раней: “На жаль, я бесперапынна вымушаны ваяваць з ветракамі. Калі я пісаў простыя песенькі — гэтыя людзі (Антаганісты музыканта. — **С.Т.**) папракалі мяне ў банальнасці. Калі ж я пазней звярнуўся да вершаў нашых вялікіх паэтаў — яны папракалі мяне ў святататве”.

Па-першае, ён нарадзіўся ў Старых Васілішках, што ў Шчучынскім раёне Гродзеншчыны, у 1939 годзе. Адсюль — лагічнае “па-другое”: сёлета споўнілася 70 гадоў з дня нараджэння выдатнага творцы, а яшчэ — 30 з часу апошняга наведвання ім родных мясцін. Па-трэцяе, з рэдакцыяй “К” падзяліўся ў электронным лісце ўспамінамі пра канцэрт Чэслава Нэмэна ў Мінску наш зямляк — цяпер жыхар Пскова — Уладзімір Луцкер. А па-чацвёртае... Па-чацвёртае — паэзія і музыка. Хаця яны, мусіць, для гэтай асобы заўжды былі “па-першае”. Усё гэта пра Чэслава Нэмэна — знакамітага польскага рок-музыканта ХХ стагоддзя, чые ўгодкі цягам усяго 2009-га святкуюцца і ў Беларусі. Зямля наша ўздавала гэты талент. Напярэдадні 70-годдзя з дня ўз’яднання Беларусі, якое адзначаем 17 верасня, і наогул, зважаючы на россып круглых дат, што паядноўваюць яго постаць з нашай краінай, згадваем пра музыканта на старонках “К”.

Слушнай падаецца выказаная ў лісце Уладзіміра Луцкера ў рэдакцыю “К” думка: “Шмат гаворыцца пра тое, што Чэслаў Нэмэн прыўнёс высокую польскую паэзію ў свет папулярнай музыкі, як правіла, маючы на ўвазе пераломны альбом з “Жалобным спевам памяці Бема” на вершы Цыпрыяна Каміля Норвіда. Ды хачу заўважыць: сур’ёзнай паэзіяй на той час і пасля была адзначана творчасць не толькі Нэмэна. Ён жа сам пісаў на вершы Адама Асныка, Тадэвуша Кудыка, Казіміра Пшэ́рва-Тэ́маера, Збігнева Герберта, Юліяна Тувіма... І гэта ў музыканта выходзіла неяк асабліва: вось так, як ён, з такім напалам, не мог ніхто іншы.

Ведаецца, развагі пра паэзію навялі мяне на думку: у падборы тэкстаў магло праявіць сябе беларускае паходжанне Чэслава Нэмэна. Падаецца, неспрэчных зваротаў да беларускай тэматыкі ў музыканта не было. Ды немагчыма не адчуць ягоную памяць пра родныя месцы, напрыклад, у “Штось, што люблю найбольш”. Ці не пазнаём мы вобраз родных паселішчаў, апеты беларускімі пісьменнікамі-рамантыкамі ХІХ стагоддзя, у “Маёй песні” на словы Норвіда: “Па тых прасторах, дзе крошак хлеба не кінуць долу, прымаючы ўсе іх дарам неба, смуткую, Божа”.

Па-трэцяе, або “Да прекраті ты!”

На згадку Уладзіміра Луцкера пра канцэрт Чэслава Нэмэна ў Мінску ў 1976 годзе першапачаткова натрапіў у Інтэрнеце. Звязаўшыся, папрасіў даслаць у рэдакцыю аповед пра гэты дзень. Вядома, за тры з гакам дзесяткі гадоў не ўсё захавалася ў памяці, але, думаецца, у кароткіх натачках колішняга студэнта палітэха з Ваўкавыска ёсць аўра непаўторнай атмасферы, што панавала ў зале Палаца спорту. Гэта была беларуская частка гастролей па СССР, у межах якіх Нэмэнам было дадзена 95 канцэртаў. У нашай рэспубліцы ён наведаў Гродна, Мінск, Пінск, Брэст, Баранавічы...

“Хаця мне даволі няблага былі знаёмыя многія аўтары і выканаўцы польскага рока 1970-х, творчасць самога Чэслава Нэмэна, аднак агучанае на канцэрце было пачута ўпершыню, і гэта кардынальна адрознівалася ад той музыкі, якая была мне звыклая. Дарэчы, сумняваюся, што ўвогуле

траплю ў Палац спорту: білеты — хіба “з рук”. Той канцэрт, які давялося наведаць, быў дзённым, адбываўся ў выхадны дзень і аказаўся зборным, дзе ў першым аддзяленні выступала цэлая плеяда савецкіх выканаўцаў. Ледзь не палова залы, па маім уражанні, прыйшла на Іосіфа Кабзона.

У “нэмэнаўскім” аддзяленні хацелася пачуць рэчы з альбомаў-“энігматыкаў”. Спадзяванняў аказалася багата, ды яшчэ сябры, наведаўшы папярэднія выступленні, казалі: маўляў, прагучыць нямала хітоў. “Jednego serca”, напрыклад. Але гучала, паўтаруся, прынцыпова іншая музыка. Гэта былі гукі, у якіх, пачынаючы з альбома “Katharsis”, нарадзіўся новы Нэмэн. Сінтэзатары былі яшчэ навіной. Магутны гук, калі казаць пра насычэнне ім прасторы. Ашаламляльны эффект новага гучання!

Па-другое, або Голас пакалення

“Знакаміты польскі рок-музыкант ХХ стагоддзя” — так я прадставіў быў чытачам Чэслава Нэмэна. Ды за сорок з гакам гадоў творчасці ён перарос гэты статус, запомніўшыся некалькім пакаленням слухачоў, у тым ліку і беларускіх, спачатку як майстар шлягера, затым — як эксперыментатар, пасля — як легенда, што, па вызначэнні журналістаў, імкнучыся ў апошнія гады за ўласным міфам, адыходзіла дзень за днём усё далей. Але заставаўся ён непарушным маральным аўтарытэтам.

Каб пераканацца, паслухаем самога Нэмэна: “Мне вельмі хочацца закрануць тэму “маладзёжнай музыкі”. Гэты тэрмін мяне раздражняе. Ён прыдуман тымі, хто хацеў бы апрагнуць моладзь у кароткія штонікі. Музыка адна. Яна альбо ёсць, альбо яе няма. У тым, што я раблю, ёсць вялікая доля славянскага духу, які асабліва даецца ў зна-

Тварам да сонца

кі ў моманты судатыкнення са слухачамі на Захадзе. У аснове маёй творчасці ляжыць само жыццё”. Гэта сказана ў 1972-м на тым умоўным мастку, падзяляў Нэмэна хітовага і Нэмэна эксперыментальнага. А ў Мінску, у 1976-м, музыкант развіў думку: “Я намагаюся пабудоваць своеасаблівы масток ад сур’ёзнай музыкі да папулярнай. У іх сінтэзе — невычэрпныя магчымасці”.

Сінтэзаваў Чэслаў Нэмэн у сучаснасць і народную песню. Яго землякі прыгадвалі, што юнаком любіў спяваць “Однозвучно звенит колокольчик...” і “По диким степям Забайкалья”, таму не дзіва, што яны ўвайшлі ў кружэлку “Russische lieder”. Не было там песень беларускіх (праўда, землякі прыгадвалі, што ён выконваў “Ой, Нёман...”), хаця былі ўкраінскія. Ды найперш на выдзенай у Германіі плытцы быў дух, пра які казаў сам Нэмэн: “Я хацеў бы надаць сваім творам нейкае адчуванне спавянства...”

Тым часам

“Капрызны” альбом

Хуткім часам аматары музыкі атрымаюць цудоўны падарунак: кампакт-дыск песень Чэслава Нэмэна ў выкананні беларускіх артыстаў. Запісаў гэты магнітаальбом, запрасіўшы салістаў, эстрадны аркестр “Капрыз” Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я.Купалы на чале з Раісай ЛЕВІНАЙ.

— Хто, як не мы, ягоныя землякі, — кажа Раіса Леанідаўна, — павінны садзейнічаць гэткаму “вяртанню” яго творчасці на радзіму? Гісторыя праекта распачалася некалькі гадоў таму, калі магістратуру нашай навучальнай установы скончыла Святлана Дзякун. Яшчэ раней яна стала лаўрэатам міжнароднага конкурсу ў Польшчы, і ў якасці прыза атрымала магчымасць прайсці майстар-класы ў Эвы Бэм, а займацца ў яе марцаў многія маладыя спевакі. Гэта дапамагло нашай выхаванцы глыбей пранікнуць у творчасць Чэслава Нэмэна, якая не можа не хваляваць людзей розных пакаленняў. Наша пакаленне памятае яго бліскучую перамогу ў Сопаче ў 1979-м, пік папулярнасці ягоных песень, дзе ён выступаў аўтарам музыкі, слоў і выканаўцам. У ягоных творах ёсць той асаблівы нерв, што адразу вылучае іх сярод іншых. Святлана не проста зацікавілася песнямі Нэмэна, а падышла да іх грунтоўна: напісала магістэрскую дысертацыю, прысвечаную іх вобразнаму свету.

Запісы мы пачалі рабіць яшчэ год таму, запрасіўшы да супрацоўніцтва таксама Валерыя Дайнеку, Пятра Ялфімава, Руслана Мусвідаса. Усе аранжыроўкі для нашага аркестра зрабіў Уладзімір Ткачэнка, а гукарэжысёрам выступіў Васіль Нікалаеня. 16 лютага, акурат да 70-годдзя з дня нараджэння Нэмэна, наш калектыў правёў канцэрт, дзе прагучалі гэтыя песні. Зараз выпуск альбома выйшаў на фінальную стадыю: яго застаецца хіба запісаць у тыхаж. Гэтым, як і дызайнам вокладкі дыска, займаецца польскі бок: дадзены праект робіцца сумесна з Беларускай універсітэтам, з якім у нас заключана дамова. Усяго ў магнітаальбом будзе ўключана 13 песень. Падрыхтавана і запісана іх было болей, але мы вельмі прыдзірліва (можна сказаць, нават “капрызна”, у адпаведнасці з назвай аркестра) ставіліся да кожнай ноты. І, яшчэ болей, — да эмацыйнага напаўнення запісаў. Каб перадаць яго — трэба адчуць, мабыць, саму душу Нэмэна і тых прынёманскіх мясцін, што падпіталі яго творчасць.

Надзея БУНЦЭВІЧ

У Нэмэна склаліся стасункі з шэрагам беларускіх музыкантаў. Сярод іх — Уладзімір Мулявін і Ігар Палівода. Нэмэн стаў знакавай постаццю для многіх іншых айчынных творцаў. Пра тое сведчаць выстаўкі, вечарыны памяці, на радзіме спевака праводзіцца фестываль ягонай песні... “Пячаткай майстра”, даніны павагі да яго стаў надпіс побач з барэльефам артыста на касцёле Святых апосталаў Пятра і Паўла на радзіме музыканта: “Чэслаў Нэмэн (Выджыцкі). Вялікі артыст, знакаміты спявак, голас пакалення, выканаўца, кампазітар, якому Бог даў незвычайны музычны талент. Нарадзіўся 16.02.1939 г. у Ст.Васілішках, памёр 17.01.2004 г. у Варшаве”.

Па-першае, або Легенда пра Нёман

— Паселішча Старыя Васілішкі заклаў, падобна на тое, князь Васіль, які адным з першых у Літве прыняў хрысціянства, — згадваў пра родныя мясціны ў адным з інтэрв’ю Чэслаў Нэмэн. — Напрыканцы ХІХ стагоддзя паўстаў у вёсцы драўляны касцёлчык. Ужо потым, з дазволу цара Мікалая, выбудавалі прыгожы неагатычны касцёл, які захаваўся па сёння. Вайны не памятаю, акрамя аднаго вобраза: як сядзім з сястрой у акапах, калі ўцякалі немцы... Дзяцінства згадваю з сентыментам. Гэта быў рай на зямлі...

З дзевяці гадоў Чэслаў Выджыцкі спяваў у хоры касцёла, дзе ягоны бацька — наладчык фартэпіяна — быў пэўны час арганістам. Таму і не дзіўна, што з клавійнымі інструментамі Чэслаў пазнаёміўся яшчэ зусім малым. У чатырнаццаць гадоў хлопец дэбютаваў “на вялікай сцэне” актавай залы роднай школы з украінскай народнай песняй “Чорныя бровы, карыя вочы”. А пасля заканчэння сёмага класа — у 1954-м — паступіў у Гродзенскае музычна-педагагічнае вучылішча, ды прабыў там толькі два гады: “падвяла” матэматыка.

Паміж выездам сям’і будучага музыканта ў Польшчу ў 1958-м і апошнім наведваннем ім Старых Васілішак у 1979-м — дваццаць адзін год. За гэты час ён стаў — “зоркай”, эксперыментатарам. Яго землякі памятаюць, як тады, трыццаць гадоў таму, Нэмэн засваціў стужку з матэрыялам, адзнятым на родным селішчы. Што ж убачыў артыст? Запусценне...

Сёння ў Старых Васілішак — усе перадумовы, каб стаць турыстычным аб’ектам. Ёсць ініцыятыва з беларускага і польскага бакоў, прапрацоўваюцца варыянты выкарыстання сязібы

Выджыцкіх у якасці музея, маюцца прапановы па прадстаўленні экспанатаў ад родных і сяброў музыканта... Перспектыва — выдатная, тым болей поруч з аграгарадком “Васілішкі”! Ды тое самае запусценне роднай хаты спевака напалыха ўжо не аднаго турыста, які спехам сфатаграфавалася каля сціплага вяночка на яе сцяне.

І напрыканцы. Апошні раз Чэслаў Нэмэн пабываў на малой радзіме ў 1979-м. Налета, у 1980 годзе, ён выдаў альбом “Postscriptum”, пасля якога арыгінальнага канцэптуальнага матэрыялу — два дыскі.

Пасля Нэмэн стаў ужо “жывой легендай”. І прыгадалася тут ужо легенда іншая — легенда пра Нёман:

“Даўно гэта было. З-пад вярбы выбілася крынічка. Вада тая ўсё прыбывала, аж пакуль не пабегла па дзвюх ручаінах. Так нарадзіліся рэкі Нёман і Лоша. Падужышы, Нёман аднойчы сказаў Лошы: “Раздоля трэба мне, буду прабівацца да мора”. Нічога не сказала на гэта Лоша, толькі сама надумалася навыперадкі бегчы з Нёманам. Назаўтра, яшчэ не развіднела, як яна пабегла па нізінах ды па далінах да мора. Прачнуўся Нёман, убачыў, што Лошы няма, і кінуўся наўздагон, не разбіраючы дарогі. З таго часу ён так і ляціць, спяшаецца да мора, магутны і шырокі...”

Сяргей ТРАФІЛАЎ

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.
■ Мастоцтва Беларусі
XII — XIX стст.
■ Мастоцтва Беларусі
канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастоцтва Расіі
XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастоцтва краін
Усходу XV — XX стст.
■ Мастоцтва краін
Заходняй
і Цэнтральнай
Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу,
скульптуры,
графікі беларускіх
мастакоў 1940-х
— 1980-х гг.
■ 12 — у рамках
святкавання Дня Горада —
адкрыццё новай часткі
пастаяннай экспазіцыі
"Мастакі Беларусі XIX —
першай паловы XX стст."
■ Выстаўка
"Слуцкія паясы".
■ Выстаўка
"Жывапіс разца.
Сюжэты і вобразы
Рафаэля ў гравюры".
■ Выстаўка
"Славацкая сімфонія
майстроў з Кавачыцы".
■ 3 17-га — выстаўка
"Заходняя Беларусь у
мастацтве".

Філіялы Нацыянальнага
мастацкага музея РБ:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧАЎ."
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст. .

г. Мінск,
вул.
Інтэрнацыянальная,
33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская
вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Выстаўка Л.Нішчык.
■ Фотавыстаўка У.Суцягіна.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Выстаўка
"З глыбінь у будучыню".

МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦАКА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў,

вул. Ленінская, 37. Тэл.:
(8-0222)
22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск,
вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:
■ "Мастоцтва
ў гарадской культуры
XIX — пачатку XX стст."
■ "Старажытная
Беларусь".
■ "Беларусь
XVI — XVIII стст."

Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя
"Гісторыя І-га з'езда
РСДРП".
■ Выстаўка "Ваенныя,
суровыя, простыя..."

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.
Выстаўкі:
■ Выстаўка, прысвечаная
85-годдзю А.Савіцкага.
■ "Спадарожнікі
дзяцінства".
■ "Хата — мой сусвет".
■ "Жыццё Л.М. Талстога
ў фатаграфіях
сучаснікаў".
■ Выстаўка музейных
прадметаў XI — XX стст.

Пераможцаў"
(да 65-годдзя
вызвалення Беларусі).
■ Праект "KRIEG".
Праект інтэрактыўнай карты:
"Вызваленне Беларусі"
(хроніка вызвалення
і мультымедыяная
прэзентацыя аперацый
Чырвонай Арміі па
вызваленні Беларусі ў
верасні 1943 — ліпені 1944 гг.).

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная
частка палаца
Румянцавых
і Паскевічаў

гісторыя
Гомельшчыны".
■ "Загадкавыя фантазіі
мора"
(грот палаца).
■ Экспазіцыя,
прысвечаная
дзяржаўнаму
дзяччу
СССР А.Грамыку.
Вежа палаца
Румянцавых і Паскевічаў
Гісторыка-мемарыяльная
экспазіцыя
"Уладальнікі
Гомельскага маёнтка
Румянцавы і
Паскевічы".
■ "Гравюра XVII —
пачатку XX стст."
■ "Французскі раман
XIX стагоддзя".

Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:
■ "Поры года" (выстаўка
Ніны Прохаравай, прысвечаная
Году роднай зямлі).

вагоне;
у партызанскай
зямлянцы.
■ Пастаянная выстаўка
ваеннай тэхнікі.
■ На тэрыторыі
музея працуе
пнеўматычны цір.
■ У выставачнай
зале:
выстаўка новых
паступленняў
з фондаў
музея.
ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

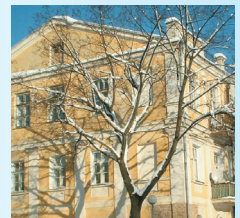

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.
■ "Дах-9".

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск,
Кастрычніцкая плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.
■ Выстаўка работ
Аліны Пяршай
і Ганны Лубковай
"Рэха Дрэздэнскай
акадэміі".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.
■ Да 24-га — выстаўка
гродзенскіх мастакоў.
■ 3 24-га — выстаўка
М.Сташулёна "Природа
сновидений".

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель,
вул. Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.
Экспазіцыі:
■ "Г.Х. Вашчанка".
Выстаўкі:
■ Выстаўка
"Дыпломнік-2009".
■ Выстаўка
дэкаратыўных
пано з цеста.

Паважаныя чытачы!

на газету
"Культура"
Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
63875,
ведамасная
падпіска —
638752;

ІДЗЕ
ПАДПІСКА

на часопіс
"Мастацтва"
Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
74958,
ведамасная
падпіска —
749582.

НА КАСТРЫЧНІК
І НАСТУПНЫЯ
МЕСЯЦЫ
2009 ГОДА!

у партрэтах і геральдыцы".
Выстаўкі:
■ "Халодная і
агнястрэльная зброя".
■ "Саксонскае люстра"
і магдэбургскае права
— асновы Еўропы".
■ "Крыніцы адвечнай
прыгажосці".
■ "Выратаваныя
каштоўнасці".
■ Выстаўка, прысвечаная
70-годдзю ўз'яднання
Заходняй Беларусі з
БССР.
■ Выстаўка "Новыя
вобразы: сучасны
кітайскі жывапіс
тушшу".

Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т
Незалежнасці, 31а.

з фонду музея
"Вякоў мінулых
успамін...".
■ 3 24-га — фотавыстаўка
А.Мядзведзь
"Прывітанне,
прыгажосць!".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл: 226 03 98.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ Праект
"Бітва за Беларусь".
Трыумф

Выстаўкі:
■ "Аляксандр Гайлевіч.
20 гадоў творчасці".
■ "Гонар мундзіра".
■ Выстаўка "Паўднёвы
вечер" скульптара
Д.Папова.
■ "Васковыя фігуры"
(з калекцыі Санкт-
Пецярбургскага музея
васковых фігур).
■ "Народная ікона
Гомельшчыны".
■ Выстаўка
Анатолія Отчыка
"Подых Палесся".
■ Выстаўка керамікі з
фондаў музея
ў рыцарскай зале.
Экспазіцыі:
■ "Культавыя
прадметы".
■ "Старажытная

■ "Свет звяроў
Гомельшчыны".
■ Працуе куток
жывых экзатычных
рэптылій.

Зімовы сад
■ Свет субтрапічных
раслін і жывёл.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.
■ Пастаянная
ваенна-гістарычная
экспазіцыя.
■ Лакальныя
экспазіцыі
ў санітарным

ТЭАТРЫ*

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ
ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай каммуны, 1,
тэл./факс: 334 11 56.

■ 16 — "Рамэа і Джульета"
С.Пракоф'ева.
■ 17 — "Чужое багацце
нікому не служыць"
Я.Д. Голанда.
■ 18 — "Марная перасцярога"
Л.Геральда.
■ 19 — "Севільскі цырульнік"
Д.Расіні.

РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44,
тэл./факс: 334 60 08.

■ 15 — "Адвечная песня" Янкі Купалы.
■ 16 — "Нязваны госць"
С.Бартохавай.
■ 17 — "Дзённік паэта (Інтымны
дзённік)" С.Кавалёва.
■ 18 — "Сталіца Эраунд" С.Гіргеля.
■ 19 — "Белы анёл з чорнымі
крыламі" Д.Балыка.

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА —
АСВЕТНІЦКАЯ
ГАЗЕТА

Выдаецца
з кастрычніка
1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 637
Галоўны рэдактар —
Людміла КРУШЫНСКАЯ
Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ,
Уладзімір АРЛОЎ,
Уладзімір ГІЛЕП,
Ірына ДРЫГА,
Аляксей ДУДАРАЎ,
Уладзімір ЗАМЯТАЛІН,
Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
Міхаіл КАЗІНЕЦ,
Віктар КУРАШ,
Аляксандр РАШЧУПКІН,
Барыс СВЯТЛОЎ,
Рычард СМОЛЬСКІ,
Святлана СУХАВЕЙ,
Міхаіл ФІНБЕРГ,
Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ
(намеснік
галоўнага рэдактара),
Пётр ОВАД
(адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Таццяна КОМАНАВА,
Барыс КРЭПАК,
Яўген РАГІН,
Ілля СВІРЫН,
Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ,
Алена САБАЛЕЎСКАЯ,
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела
фоталіюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 289-34-66
(прыёмная)
(017) 286-07-97,
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-23
(017) 334-57-35.
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец —
Рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзеінасць
ЛВ №02330/0494414
ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 289-34-66.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у
рэдакцыю
паведамляюць сваё
прозвішча, поўнае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выдачы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца работы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць
матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы.

© "Культура",
2009.
Індэкс 63875
Наклад 8674
Падпісана ў свет
10.09.2009 у 18.30
Замова 4950
РУП "Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179
ад 03.04.2009.
Пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.

ISSN 1994-4780

